

Llobregós

informatiu

Dipòsit legal: L-798-2003

NÚM. 77

JUNY - 2016

En portada...

La tulipa és una flor bonica, formosa i plena de color i quan floreix llueix amb tota la seva esplendor, però en pocs dies aquesta exuberant vellesa s'esmoreix i tot seguit es panseix i ja no te la mires ni fa goig. Això em fa reflexionar de l'efimera que és la vida de tots els éssers vius que campem en aquest nostre petit món. La vida de cadascun de nosaltres és breu i fugaç com aquesta flor. Els primers anys de la nostra vida estan plens de vigor i de ganes de menjar- s'ho tot. Tot és positiu i possible i no hi ha res que no puguem aconseguir ni fer. En una paraula ens bull la sang i davant de tothom ens presentem exultants i eufòrics.

Després el temps va passant i arribes a la plenitud de l'existència convençut d'haver arribat fins aquí havent aconseguït tot el que t'havies proposat a la vida, però a la vegada te n'adones que les coses ja no són tan boniques perquè l'edat no perdona i el temps passa ràpid. Pots mirar endarrera però la vida segueix inexorablement sense aturar-se i un dia a tots ens arribarà el pansiment i ens farem vells. És llei de vida però és la nostra vida i, per tant, cal viure cada dia amb intensitat i gaudint al màxim de cada moment i de cada instant... Perquè la flor és el començament de la llavor de nova vida.

Foto i text: Josep Verdés

A l'interior...

5 Noticiari

Les festes de primavera, com ara la Setmana Santa, la fira de la Coca a Sanaüja, les Caramelles, les festes de Sant Isidre o la Fira de Prades, marquen una època de l'any que ajuda a l'encontre entre els veïns.

17 ...de la Vall

La restauració de l'anomenada "Torre del Moro" d'Ivorra ha propiciat l'estudi arqueològic i arquitectònic de l'edifici d'origen medieval, i per tant, conèixer la seva història i la seva evolució. Ara és accessible i visitable.

25 Personatges

En aquest número presentem dos personatges de la mateixa família: els Tristany d'Ardèvol, Mn Benet i el seu oncle Rafael Tristany, que van tenir un paper important durant les Guerres Carlines del s. XIX

11 Tradicions

Les tradicions en els pobles de la Vall donen identitat a cada poble i cada any es repeteix el ritual establert de fa segles. És el cas de la Festa del Roser de Torà, amb la dansa dels Priors i Priors, després de Missa.

EDITA:

Associació del Patrimoni Artístic
i Cultural de Torà (APACT)
c/ Convent, s/n
25750 TORÀ - Tel. 649 352 877
correu-e: info@llobregos.info

Subscripcions i publicitat:

Ramon Torné, tel. 973 473 265

CONSELL DE REDACCIÓ:

Antònia Balagué, Ramon Castellà, Ester Closa, Ramon Fitó, Maria Garganté, Jordi Llauredó, Francesc Miramunt, Maria Morros, Sílvia Peribáñez, Ramon Torné, Josep Verdés, Daniel Vidal, Rosa Vila.
Coordina: Fermí Manteca

COLLABORADORS HABITUALS

Albert Alegre, Roger Besora, Albert Brau, Anna Cantacorps, Jordi Leiva, Montse Miquel, Antoni Montroig, Gisela Rosell, Montse Torné, Sergi Torrescasana

COLLABOREN EN AQUEST NÚMERO

Assumpció Caellas, Lluís Castany, Jordi Closa, Toni Gràcia, Pol Jordà, Carles Llongueras, Antoni Martí, Jordi Oliva,

Disseny i maquetació: Fermí Manteca

Correcció lingüística: Marta Bagà i Dani Vidal

Subscripció anual: 15,00 Euros

A l'estranger: consultar preus

Número solt: 3,00 Euros

Dipòsit legal: L -798-2003

Impressió: Impremta Barnola (Guissona)

Tiratge: 700 exemplars

Aquest número està imprès en paper ecològic, elaborat sense clor

ACPC Membre de l'Associació
Catalana de la Premsa
de la Premsa Comarcal

LLOBREGÓS INFORMATIU no és responsable ni subscriu necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles publicats.

Editorial

El contingut de cada revista és molt variat, no en va les celebracions i les notícies que generen els diferents pobles que conformen la Vall del Llobregós són múltiples. Els temes que toquem en aquest número són molt diversos. La primavera és propícia per a les festes, les sortides, les excursions i les trobades, com ara la Caminada Popular de Torà que aquest any s'ha celebrat amb gran èxit de participació de gent d'arreu que hi troben una bona organització i una ruta ben dissenyada i apta perquè famílies senceres puguin disfrutar d'un diumenge, tot contemplant els paisatges que una primavera plujosa com la d'enguany ha fet florir com mai i els ha guarnit d'aromes i colors.

Menció especial mereixen les restauracions de patrimoni que s'han dut a terme recentment a Ivorra i a Castellfollit de Riubregós i que la nostra revista se'n fa ressò puntualment. Animem a tots els nostres lectors i lectores que dediquin algun dia festiu per conèixer una mica més el patrimoni de la nostra Vall. Conèixer-lo és conèixer la nostra història i el llegat dels nostres avantpassats. Que disfruteu també de la lectura i us desitgem un bon estiu a tots.

www.llobregos.info

info@llobregos.info

AMB EL SUPORT DE

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

Diputació de Lleida

**INSTITUT
D'ESTUDIS
ILERDENCS**

Fundació Pública de la Diputació de Lleida

Enriqueta S.C.P.
 perruqueria **unisex**

C/ Vall, 2 - Tel. 973 47 31 57 -TORÀ (Lleida)

FLECA
 PASTISSERIA
PERETÓ

Major, 2
 Tel. 973 476 018
 SANAÜJA

"La casa del pa i la coca"

Ctra. de Ponts, s/n
 08281
 Castellfollit de Riubregós
 Tel. 93 869 30 38

BAR-RESTAURANT

QUEVIURES
 «LA FACINA»

M. ROSA TARRUELLA
 C/ VALL, 4
 TEL. 973 473 006
 TORÀ (LLEIDA)

Isaac Soteras
 INSTAL·LACIONS, LAMPISTERIA
 I MANTENIMENT

c/ Sense Cap, 9 - 25750 Torà
 T. 625 53 17 43
 E-mail: isaacsoteraslampista@hotmail.es
 Lampisteria Isaac Soteras

**Serveis i Neteges
 Segarra**

Atenció personalitzada per a
 avis i/o malalts, a domicili.
 Servei de neteja per a
 particulars, despatxos,
 obra nova...

Av. Ponts, 1 - GUISSONA
 973 55 25 02 - 618 72 88 59
 sad_segarra@yahoo.es

**WWW.
 APACTora.org**

**CAL MAS
 DE SANT SERNI**

25750 TORÀ | LA SEGARRA | LLEIDA
 TEL. 973 473 581 | 676 086 185
 FAX 973 473 107 | www.calmas.net

Calonge de Segarra celebra la Festa del Panellet

Ajuntament de Calonge.- El passat 28 de març, dilluns de Pasqua, Calonge de Segarra va celebrar la Festa del Panellet. Després de l'esmorzar "Tarifa plana", hi va haver una demostració de construcció de figures de fusta amb xerrac i l'obertura de la fira amb una molt bona participació d'expositors de serveis i productes de la zona.

La missa, cantada per la coral de Sant Martí Sesgueioles, va donar pas a la tradicional benedicció i repartiment del panellet, enguany amb la col·laboració de les cases de Cal Mariano i Cal Prat. Els caramellaires de Calaf van oferir una cantada de caramelles i per als més menuts no hi van faltar els tallers i l'espectacle de circ amb la companyia Tot Circ.

Sant Jordi a Sanaüja

Maria Garganté.- La diada de Sant Jordi, que aquest any queia en dissabte, va tenir la seva particular celebració a Sanaüja, on s'organitzà una lectura a la plaça Major organitzada per l'Ajuntament de la vila. Aquesta començà amb un repic de campanes, fet no pas des de l'església, sinó des de la torre del rellotge, que és una construcció situada a la mateixa plaça però de caràcter civil i desvinculada físicament de l'edifici de l'església. Diferents membres del consistori llegiren textos de Josep Carner, Josep Ramon Marvà (més conegut com "El trobador de la Segarra"), Joan Margarit i Gemma Martínez. La lectura també comptà amb la interpretació de l'escriptora Montserrat Aloy, més coneguda a les xarxes com "La Cantireta".

Els nens i nenes de l'Escola de Sanaüja també aprofitaren l'efemèride per vendre roses a la plaça, amb l'objectiu de recaptar fons per col·laborar en la compra de la nova tanca perimetral de l'escola, on aquest curs també s'han pogut adquirir quatre ordinadors nous.

Vicfred: estudi de les aus que nidifiquen a Catalunya

Josep Verdés.- Ja està en marxa la realització del tercer atlas dels ocells nidificants a Catalunya promogut per l'Institut Català d'Ornitologia amb l'objectiu de detectar totes les espècies d'ocells que fan niu a la nostres terres. Aquest nou atlas permetrà actualitzar la distribució de les aus i analitzar els canvis tant d'ubicació com també si s'han produït incorporacions de noves espècies o si per contra hi ha hagut alguna baixa de les ja existents.

Pel que fa al treball de camp pròpiament dit, cal dir que a finals de març un tècnic va fer el mostreig en uns camps a tocar mateix de Vicfred, en un dels quadrats en què s'ha dividit el mapa de Catalunya (386 quadrícules de 10x10 km). Aquest tècnic va comentar que més endavant informará dels resultats de les observacions que seran extrapolables a tota la Vall del Llobregós. És molt interessant saber quines espècies d'ocells tenim pels voltants i quina funció fan als nostres cultius i boscos.

Gimnàstica per a gent gran i adults a Castellfollit

Ajuntament.- Enguany s'ha tornat a engegar a Castellfollit de Riubregós el projecte de gimnàstica per a gent gran i adults. Aquest projecte, organitzat per l'Ajuntament, ja fa anys que es duu a terme i el seu objectiu és potenciar un estil de vida actiu i proporcionar pautes per al correcte manteniment físic, tan important quan ens anem fent grans.

L'activitat es realitza dos cops per setmana, els dimarts i els dijous, a les 19h a la Sala Polivalent de l'Ajuntament i està oberta a tothom qui vulgui gaudir d'una estona d'esport, agradable i divertida. El finançament de l'activitat es realitza amb una subvenció de la Diputació de Barcelona, l'aportació de l'Ajuntament i una petita quota mensual que paguen els assistents.

Sant Isidre a Biosca

Jordi Llauredó.- Aquest any al poble de Biosca es va celebrar la festa de Sant Isidre el passat dia 14 de maig. Durant la missa, el mossèn va fer esment dels patrons que ha tingut i té la pagesia al nostre país: des de Sant Abdó i Sant Senen, passant per Sant Galderic i Sant Isidre, que és "síntoma –afirmà– de la precarietat de la feina de pagès i de la protecció divina que sempre ha demanat, ja que el resultat del treball depèn de les forces de la natura que no controla".

Acabada la missa es procedí a la benedicció de tractors i tractoristes i alguns nens amb els seus "tractorets" petits. A continuació, es va fer un dinar de germanor a Cal Borres consistent en amanida verda i fideuà.

Xerrada pedagògica a l'escola de Torà

Sílvia Peribáñez Cerveró.- El curs 2015-2016 ha estat el tercer en què a Torà s'ha pogut gaudir de les xerrades organitzades pel Consell Comarcal de la Segarra, el Consell Social de Torà, l'AMPA i l'escola Sant Gil. Aquestes xerrades estan dirigides principalment a pares i mares d'infants de Torà però també estan obertes a tothom qui ho vulgui.

L'última xerrada, amb una vuitantena d'assistents, va tenir lloc el 4 de maig i va ser realitzada per Carles Parellada, mestre, psicomotricista i pedagog.

El títol de la xerrada: "El benestar emocional dels infants: la primera condició per un bon aprenentatge des de la perspectiva sistèmica". En Carles Parellada defensa el respecte pel ritme de cada infant en els seus

processos d'aprenentatge i anima totes les famílies i l'escola a "canviar el xip" i posar el focus en les coses positives que tothom posseeix per naturalesa i a donar importància als petits triomfs de cada dia.

La Molsosa: cloenda de la temporada de caça

Rosa Vila.- El passat 24 d'abril els caçadors de la Molsosa van fer la cloenda de la temporada de caça al local social de la Molsosa. Es van reunir caçadors, amics i propietaris per compartir un bon dinar; una paella

d'arròs, un deliciós estofat de porc senglar amb bolets fet per la Pilar, xai i un bon tall de pastis. Tot regat amb vi i cava. En acabar el president va obsequiar amb una ampolla de cava i una llonganissa a cada persona.

Activitats de Setmana Santa a Sanaüja

Maria Garganté.- La Setmana Santa sempre és una de les èpoques més concorregudes al poble, per la qual cosa és una setmana procliu a nombroses activitats. Divendres Sant al matí, dues activitats de signe molt diferent però simultànies es trobaven a la plaça Major per al seu inici: d'una banda, allà començava la "Camina de l'Alta Segarra", que transcorria aprofitant els 12 quilòmetres del circuit "curt" de la cursa de muntanya que es faria al cap de tres setmanes. El traçat seguia la carena de Rocabandera fins a Ribelles i passava per indrets tan pintorescos com el denominat "camí romà". L'altra activitat que també tingué lloc el mateix matí fou la tradicional processó matinal del Via-crucis cap al castell, a la qual s'afegiria també l'anomenada processó del Sant Enterrament, celebrada el divendres a la nit.

Finalment, diumenge de Pasqua se celebrà una altra edició de la Fira de la Coca, que esdevé l'ocasió ideal pels visitants de tastar les delicioses coques fetes pels artesans locals.

Ivorra celebra Sant Isidre

Montse Miquel.- Com és tradicional, Ivorra va celebrar la festa de Sant Isidre, aquest any amb la companyia de molta gent perquè es va escaure amb el pont de la Pasqua de Pentecostès. Molts veïns, familiars i ivorrans residents a fora van poder disfrutar de la festa que començava amb la missa en honor del sant patró dels pagesos, amb la seva imatge presidint en un lloc destacat.

A continuació es va procedir a la benedicció dels tractors i tractoristes. La festa va continuar amb un dinar de germanor al local social del poble.

Dia 1 de maig a Ardèvol

Ester Closa. - Aquest primer de maig, es van acumular els esdeveniments al poble d'Ardèvol. El matí es va fer la tradicional caminada al Miracle que, tot i que feia sol, el vent fred i insistent va acompanyar tot el camí.

En tornar a Ardèvol, es va fer un dinar popular al local social. Vam ser al voltant d'unes 60 persones d'edats molt diverses.

Un cop paït el dinar, a les 5 de la tarda, es va fer l'Assemblea General del Centre Cultural d'Ardèvol. A l'ordre del dia hi havia informar de l'estat de comptes, de les obres previstes i també elegir la nova Junta per als següents 4 anys.

Certamen literari a l'escola de Torà

Silvia Peribáñez Cerveró. - Un any més, i ja en van 30, l'escola Sant Gil de Torà va celebrar el certamen literari en motiu de la diada de Sant Jordi.

Com és tradició, els infants, des dels més petits als més grans van recitar els poemes apresos a l'aula i alhora es varen donar a conèixer els guanyadors i guanyadores dels textos literaris creats pels mateixos alumnes de l'escola.

Instal·len a Ivorra un desfibril·lador

Montse Miquel. - El passat dia 16 d'abril a Ivorra es va fer un curs intensiu de Suport Vital Bàsic i la utilització del DEA (Desfibril·lador Extern Automàtic) per a la ressuscitació cardioplumonar en cas de necessitat. El DEA és un aparell que analitza el ritme cardíac i, en cas que ho consideri necessari, emet un impuls de corrent que ha d'intentar tornar a posar en funcionament el cor.

Després de la presentació teòrica es van fer les pràctiques amb material específic i per acabar vam poder comprovar els nostres coneixements.

El mateix dissabte va quedar instal·lat l'aparell a la plaça d'Ivorra a disposició de qui el pugui necessitar. Ara Ivorra és un més dels Espais Cadioprotectes de Catalunya. Esperem que no calgui utilitzar-lo mai.

Dinar de germanor a Vicfred

Josep Verdés.- Aquest any ho vam celebrar el diumenge 24 d'abril, just l'endemà de Sant Jordi. Acompanyats d'un bon sol, la feina va començar ben d'hora amb l'encesa del foc i amb els parament de les taules al local social. El menú va consistir en uns entremesos variats i després carn, cansalada i botifarra a la brasa amb una bona cassola de mongetes, postres, cafès i infusions.

Aquest cop ens vam reunir al voltant de taula un total de 56 comensals entre petits i grans i vam celebrar una diada de germanor distesa i d'aquelles que fan poble. Al final de la vetllada tothom a desparar i endreçar el local i a esperar amb il·lusió poder-ho repetir ben aviat.

Caramelles a Castellfolit

Carles Llongueras Morera.- El diumenge 27 de març es van cantar Caramelles a Castellfolit coincidint amb l'edició biennal. Després de cantar en dos moments de la missa de Pasqua, ja a la plaça Major van fer una actuació completa dels quatre cants, Ball de bastons a càrrec del jovent que presenten un ball nou i cercavila pels carrers acompanyats pels Grallers de Castellfolit. Van finalitzar davant l'Ajuntament amb un vermut per als cantaires.

El repertori d'enguany ha estat el valset menorquí "Surt a sa finestra"; "Cantem, cantem" i "Ei! primavera" del mestre Gregori Martínez, i la cançó "Les Caramelles", que cantava la

Núria Feliu. La direcció ha estat de la Maria Guirado Liñán i l'acompanyament al piano de l'Alba Sánchez Cortina. Hi va haver bona participació de cantaires xics, mitjans i grans que van acontentar el nombrós públic assistent. Ens retrobem d'aquí a dos anys, bona festa!

Sopar de dones a Sanaüja

Maria Garganté.- El darrer cap de setmana d'abril se celebrà un sopar de dones de Sanaüja al local social. El sopar suposava la cloenda de tot un programa d'activitats endegat des de l'Ajuntament i la regidoria d'Igualtat, conduïda per M. Rosa Castellà. Entre les activitats celebrades hi hagué una exposició de fotografies dedicades al treball de la dona en el món rural i concretament a Sanaüja.

També i durant la Setmana Santa hi hagué una conferència sobre igualtat i desigualtat entre homes i dones, impartida per la politòloga i experta en polítiques d'igualtat Christel Keller. Durant el sopar de cloenda es va proclamar, entre les assistents, la dona que duria el títol simbòlic de "Senyora del Castell de Sanaüja", que recaigué en Bibiana Alsedà.

Festa de Sant Marc a Vallferosa

Ramon Torné. - Com és costum, el dia 30 d'abril es va celebrar a Vallferosa la festa de Sant Marc i Santes Creus. Després de la missa, concelebrada a l'església de Sant Pere per mn. Lluís, mn. Florenci i mn. Josep, es va fer la benedicció del terme i dels pans amb els quals van ser obsequiats els assistents.

Enguany, l'organització i difusió anava a càrrec de l'Associació "Amics de la Torre de Vallferosa". Un dels actes programats, organitzat pel grup "L'Arada", va ser "Fem memòria de Llanera" i consistia en què cadascú aportes els seus records de noms de cases, de molins, de forns, de camins... per tal de fer un inventari detallat de l'antic municipi de Llanera. En acabar, tots els assistents van ser obsequiats amb un vermut.

Sant Jordi a Castellfolit

Escola Sant Roc. - El passat 27 d'abril, els nens de l'escola Sant Roc van fer una petita representació de La llegenda de Sant Jordi amb titelles. La posada en escena va agradar a tots els pares i avis presents.

Prèviament varen situar la llegenda en el marc de l'Edat Mitjana i els nens explicaren què sabien dels castells i algunes característiques destacades d'aquesta època. Cantaren la coneguda "cançó de les balances" per il·lustrar el poder i abusos dels senyors feudals.

Finalment a tots els nens se'ls obsequià amb un llibre de "La llegenda de Sant Jordi" amb unes boniques il·lustracions.

59 anys casats

Assumpció Caellas. - El dia 30 de gener de 2016, el Pere Caellas i l'Isabel Junyent, de Ca l'Agustina, van celebrar els 59 anys de casats. Són un matrimoni per a tenir de model: Amb molt d'esforç, sacrifici i fe, han sembrat una bona llavor.

Que Santa Fe de Calonge de Segarra els il·lumini per la resta de la seva vida. Per molts anys de part de la seva família, que els estima molt.

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ

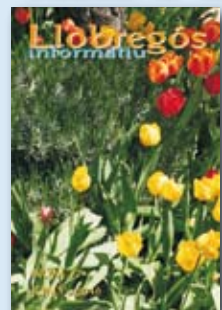
Ctra. de Calaf, n.º 1
Pol. Ind. L'Aguda
Tel./Fax 973 47 31 25
25750 Torà (Lleida)

Av. Generalitat, 8
Tel. 973 55 02 02
25210 Guissona (Lleida)

CERÀMICA RAJOLES ARTICLES SANEJAMENT CEMENTS

Subscriu-te

h
i
g
u
a
n
y
a
r
à
s

PRIORS I PRIORES DEL ROSER A TORÀ

Les Piores i Priors davant l'altar del Roser, amb les autoritats municipals i comarcals (Foto Carles Casals)

Redacció.- El primer diumenge de maig va tenir lloc la tradicional Festa del Roser, que va començar de bon matí quan l'orquestra passava a recollir les autoritats municipals, que juntament amb els Priors van passar a buscar per llurs cases les Piores. Així arribaven tots a l'església de Sant Gil per participar a la missa solemne, una església guarnida per a l'ocasió pels mateixos Priors i Piores. Posteriorment, a la plaça del Pati va tenir lloc la tradicional Dansa del Roser seguida amb admiració per tota la gent del poble i convidats.

Els Priors i Piores d'aquest any: Joan Josep Tàsies,

Esther Traveset, Jordi Vila, Marta Garcia, Gerard Castellana, Mar Sisquella, Marc Pubill i Aida Roselló, van passar la torxa als Priors i Piores que tindran l'honor del manteniment de l'altar del Roser i preparar la festa de l'any que ve.

Les noves Piores i Priors escollides han estat:
Casades: Anna M. Vila Riera i Lúdia Clàudia Lupan
Casats: Josep M. Querol Pons i Xavier Moreno Villanueva
Solteres: Nina Cos Mases i Sara Manau Viladot
Solters: Dorian Gaspar Julian i Jordi Coletas Sopera.

Diferents moments de la Dansa del Roser (Fotos Marc Sales i Marta Solé)

CASTELLFOLLIT AVENTURA

Una nova iniciativa a la Vall del Llobregós

Redacció. -“Castellfollit Aventura” neix de la inquietud de tres joves (Jordi Cases Camats, Gerard Vendrell Codina i Xavier Cases Camats) nascuts a Castellfollit de Riubregós amb moltes ganes de reactivar i potenciar el poble i la zona que els ha vist créixer oferint activitats esportives i d'aventura.

Quan parles amb ells, te n'adones de seguida del seu entusiasme i decisió. *“Abans de començar ens preguntàvem com podíem captivar la gent, com potenciar el turisme, i la resposta la teníem davant dels nostres ulls. Tenim un entorn privilegiat, la zona té molta història i és molt bonica!”*, diuen els tres emprenedors. Està clar que els beneficis de potenciar el turisme són evidents per a hostalers, restauradors i petits comerços de la Vall del Llobregós i l'Alta Anoia. I també per a les cases rurals que podran oferir diverses activitats als seus estadants sense la necessitat d'enviar-los gaire lluny.

Ens expliquen que les activitats que es podran realitzar un cop iniciada l'aventura que ara emprenen estan dividides en activitats d'interior i d'exterior. Les d'exterior seran excursions amb segway (un aparell elèctric amb dues rodes en paral·lel i un manillar de

làser combat, “per a fer pujar l'adrenalina”, afirmen. També, i per posar a prova l'ingeni ofereixen una *escape room*, que consisteix en escapar-se d'una habitació

tot resolent una sèrie de trencaclosques i enigmes amagats que han d'anar trobant en un temps limitat. Ens han comentat també que volen ambientar-ho en la història del bombardeig que va patir Castellfollit l'any 1822 pel general Francisco Espoz i Mina, i que tant els enigmes com la resolució dels mateixos estaran d'alguna manera relacionats amb aquella època.

No és difícil arribar al lloc de l'aventura. Està situat molt a prop de Castellfollit, en una nau al mig de la muntanya. Per arribar-hi es pot agafar el camí que surt de davant del bar Can Pep, i a uns 500 metres ja hi som. Aquesta nau gaudeix d'unes vistes meravelloses. Es poden divisar les dues valls que convergeixen, la del Magrà i la del Llobregós, i el poble entremig, protegit encara per les dues torres, la del Raval i la del Ballester i el castell de Sant Esteve. Amb ganes de compartir aquest paisatge els tres joves volen habilitar una zona amb taules i bancs per poder seure i contemplar la bellesa del conjunt mentre esperes a fer una altra activitat.

Si voleu rebre més informació o apuntar-vos a les seves activitats per gaudir d'una bona experiència els podeu trobar a les xarxes socials més habituals (Facebook, Twitter, Instagram, Google+ i Youtube) o a la seva pàgina web www.castellfollitaventura.cat.

Enhorabona i que tingueu molta sort!

control), excursions amb bicicleta de muntanya elèctrica i rutes a peu tot recorrent els senders del municipi amb guia, que anirà explicant curiositats del poble, així com la història de les fortificacions que es vagin trobant. Les activitats d'interior seran el *paintball* i el

MERCADAL DE TORÀ

Sílvia Peribáñez Cerveró. - El Mercadal de Torà va omplir un any més els carrers i places de la vila de visitants que varen gaudir de la mostra d'oficis antics, de la mostra de formatges i de les diferents parades vingudes d'arreu i amb diferents productes per a tots els gustos i per a totes les butxaques. Aquí us deixem un petit tastet fotogràfic del que va ser la jornada del Divendres Sant, el 28 de març d'enguany a Torà.

Creant la pròpia moneda com es feia antigament

El taller de costura, una de les activitats més interessants per als més petits

Les joguines manuals també tenen un lloc al mercat de Torà

Les millors olives de la comarca es poden trobar al Mercadal

Últimes places dels nostres CAPS CONTINUS: **autoescoles miró**
centre de formació

- AGRAMUNT:
* Fi de setmana: 25 de juny i 2, 9, 16, 23 de juliol
* Entre setmana: 18, 19, 20, 21, 22 de juliol
⇒ Matrícula oberta curs **BIOCIDES D'ÚS RAMADER**

- GUISSONA:
* Fi de setmana: 25 de juny i 2, 9, 16, 23 de juliol

- LLEIDA:
* Divendres, dissabte i diumenge: 3, 4, 5, 10, 11, 12 de juny

INFORMA'T !! 973.39.03.09

TRANSPORT A LA DEMANDA AL SOLSONÈS

El fet de viure en un medi rural, si no tens un medi de transport propi, et veus incomunicat i sempre depenent d'altres persones o familiars que puguin satisfer la necessitat de desplaçar-te. El Consell Comarcal del Solsonès, juntament amb el departament de Territori i els Ajuntaments de la comarca, ofereix aquest servei de transport a aquelles persones que ho necessiten. Aquí teniu el testimoni d'una usuària d'Anfesta que ha començat a utilitzar aquest servei.

Ferran Miquel. - La Nati Massana, de cal Vermell d'Enfesta, ha estat la primera persona de la comarca del Solsonès en utilitzar el transport a la demanda. Quan l'Ajuntament, en tant que responsable de fer difusió de la nova eina, l'hi va comunicar, ja va mostrar un gran interès. Això va ser cap a finals de l'any passat i quan encara no estava activa aquesta nova modalitat de transport. Ella mateixa ho manifestava al mes de febrer en una entrevista per al telenotícies Comarques de TV3, dient que "quan m'ho van dir, no m'ho podia creure que això fos possible". Llavors la iniciativa ja era una realitat i ella mateixa ho va comprovar ben aviat.

La causa d'aquest interès rau en que la Nati té el perfil òptim per ser usuària del transport a la demanda. Viu sola en un nucli de població allunyat de Solsona. Necessita desplaçar-se setmanalment a la capital per resoldre les necessitats de la seva vida quotidiana. Tot i tenir dues filles, aquestes avui no viuen amb ella i per tant no sempre està al seu abast donar-li el suport que necessita en aquest aspecte. Fins ara el recurs que més utilitzava la Nati per resoldre aquesta mancança era l'aprofitament dels desplaçaments dels veïns. Aquesta és una eina que sempre ha estat molt usada a Anfesta i en general a tot el municipi, per posar remei al fet de viure en un medi rural. En un passat no tan llunyà quan els desplaçaments no tenien l'assiduitat d'avui, era habi-

tual que hom oferís als veïns la possibilitat d'aprofitar els propis viatges i compartir cotxe. Cal ressaltar que ben mirat no era un mal sistema. La prova és que avui torna a estar a l'ordre del dia i de plena actualitat amb l'anomenada economia cooperativa. Això sí, acompanyat de la mà de les noves tecnologies i les xarxes socials.

Des del gener d'aquest any tothom pot utilitzar el transport a la demanda tots els divendres per anar i tornar de Solsona. Almenys un dia a la setmana, coincidint amb el mercat, hom té assegurat el transport a la capital. Cal sol·licitar el servei a la vigília al telèfon de l'empresa ALSA que és la que ha obtingut la concessió per part de la Generalitat.

Aquest nou sistema de transport ha estat implementat pel departament de Territori en col·laboració amb el Consell Comarcal i els Ajuntaments de la comarca. S'han dissenyat sis itineraris fixes per donar servei a tots els nuclis i municipis del Solsonès. En el cas que ens afecta més d'aprop, el servei surt d'Enfesta a quarts de vuit del matí i passa per Prades, Ardèvol i Riner. Tot i així, si es dona el cas que l'única persona que sol·licita el servei és la Nati Massana, el taxi es dirigeix a Solsona per la ruta de Torà i Biosca. Així el trajecte es fa més curt i relaxat a causa de les millors condicions de la carretera.

Cal dir que aquesta iniciativa també ha estat implementada amb èxit a altres comarques del nostre país. Representa un esforç de reequilibri territorial en la mesura que es destinen uns recursos públics a subvencionar el cost de desplaçaments de les persones que ho necessiten. El cost per a l'usuari és de 1,70 euros per trajecte. La resta és assumit pel departament de Territori i Sostenibilitat. Aquesta administració ha fet un estudi previ i farà un seguiment de l'ús d'aquest servei per part dels potencials usuaris. En base als resultats es decidirà la continuïtat o no d'aquesta prestació.

EL CASTELL DE SANT ESTEVE

Castellfolit dedica una jornada per donar a conèixer les obres que s'hi han fet

Ajuntament. - El diumenge 24 d'abril es va dur a terme una jornada sobre el castell de Sant Esteve de Castellfolit de Riubregós aprofitant que han finalitzat les

està molt satisfet de l'èxit que ha tingut la jornada.

En un proper número de la revista LLOBREGÓS donarem a conèixer tots els detalls d'aquest important monument i de les obres i descobriments que s'hi han realitzat.

obres de restauració. Va ser una jornada de portes obertes per tal de donar a conèixer la feina que s'hi ha fet i les restes arqueològiques que s'han trobat durant les obres.

Es van realitzar tres visites guiades durant el dia, dues al matí i una a la tarda. Els assistents, inscrits prèviament, es van trobar a la porta de l'Ajuntament on, abans de pujar cap al castell, se'ls feia una petita presentació. Després enfilaven camí cap a veure el Castell on l'arqueòleg de les obres, Joan Ramon Renyé, i l'arquitecte Enric Solsona, explicaven una mica de la seva història, les obres que s'hi han realitzat i també el que s'ha anat trobant de restes arqueològiques, com la situació del cos de guàrdia, els dipòsits de munició i les restes d'una església.

En total hi van participar unes 70 persones entre totes les visites; va tenir molt bona acollida i sobretot la gent del municipi tenia moltes ganes de veure com ha quedat el castell després de les obres. L'Ajuntament

An advertisement for 'autoescoles miro' (Autoescoles Miro) featuring a decorated car. The car is white with large, colorful floral decorations. The text on the car reads 'autoescoles miro centre de formació'. The background is a blue sky with clouds. The advertisement includes the phone number 'tel 973 39 03 09', the website 'autoescolesmiro.com', and the locations 'Lleida Agramunt Artesa de Segre Guissona'.

autoescoles
miro
centre de formació

Ja és primavera
a Autoescoles Miro

autoescoles
miro
centre de formació

tel 973 39 03 09 autoescolesmiro.com

Lleida Agramunt Artesa de Segre Guissona

Ctra. de Calaf, nau 2
25750 TORÀ (Lleida)

Tel. 973 473 590
Fax 973 473 807

AUTOCARS
Prats Serrat
SERVEIS NACIONALS I INTERNACIONALS
TRANSPORT ESCOLAR
GRUPS PARTICULARS

AUTOCARS PRATS SERRAT
C/ Calaf, Nau 2 - 25750. Torà, LLEIDA
Tels: 973 473 590 - Fax: 973 473 807
e-mail: info@autocarspratserrat.com
web: www.autocarspratserrat.com

Hostal de Pinós

973 473 062 - 687 528 057

Pl. del Santuari, s/n
25287 Pinós

www.restaurantdepinos.com

(Dimarts tancat, excepte festius)

MATERIALS PER A LA CONSTRUCCIÓ
BANY I COMPLEMENTES

JORDI VILAR, S.L.

Ctra. Manresa, km. 50 - 25280 SOLSONA
Tel. 973 48 2077 - Fax 973 48 2373

Tallers Porta
MAQUINÀRIA AGRÍCOLA

Josep Porta Gené
Av. de Solsona, 22
Tel 973 473 100
25750 TORÀ

P mobles
PEREZ

IL·LUMINACIÓ - DECORACIÓ - INTERIORISME

Plaça Barcelona'92, núm.3 • C/. Isidre Vilaró, 14 - 08280 CALAF (BCN) • Tel./Fax 93 868 04 28

TRANSPORTS I CEREALS
COMERCIAL ARDEVOLANA, S. L.

Casa Freixes
25287 Ardèvol de Pinós (Lleida)

Tel.: 973 47 35 34

Fax: 973 47 30 14

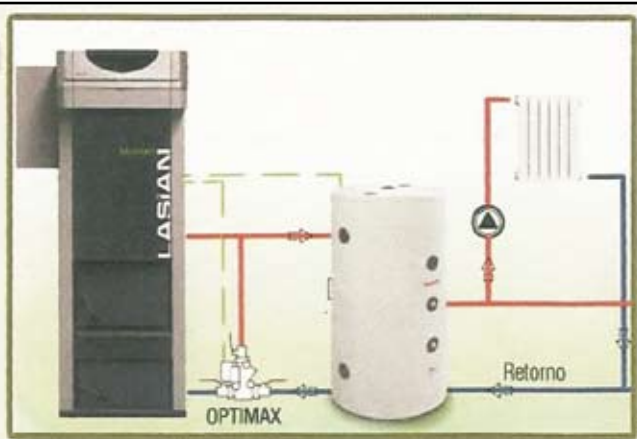
Mòbil: 687 50 37 30

JOSEP ALARCON

Aire Condicionat,
Calefacció,
Aigua i Biomasa

Tel. 973 47 32 67
C/ Eres 17,
25750 Torà LLEIDA

jaf@viladetora.net

LA "TORRE DEL MORO" D'IVORRA

La coneguda com a Torre del Moro, d'Ivorra, ha estat restaurada recentment. Amb motiu de la intervenció ha sortit a la llum la història d'aquesta edificació medieval, així com les seves aventures i desventures a través dels segles. Agraïm a l'arquitecte Antoni Martí, director de les obres que s'han dut a terme, aquest reportatge sobre el tema, així com les fotografies que ens ha proporcionat.

LA "TORRE DEL MORO" D'IVORRA

Origen i evolució

La Torre del Moro d'Ivorra és una torre de guaita del segle XI (la primera notícia històrica és de l'any 1031), de planta circular, bastida originàriament amb carreus de pedra sorrenca, que va ésser destruïda o desmuntada fins a l'altura del primer nivell i posteriorment fou parcialment reconstruïda en l'època de les Guerres Carlines a base de morter i formigó de guix, tal com correspon a la zona guixífera d'Ivorra (Vall de Llobregós).

La Torre experimentà significatives transformacions. Inicialment fou concebuda per a la vigilància i defensa del territori des de l'època medieval al període de les Guerres Carlines (segle XIX), quan passa a contenir espitlleres de fuselleria en el seu llenç de morter i formigó de guix d'uns 3,2 metres d'ample. Amb posterioritat passà a encabir l'ús de presó i més tard a suportar el dipòsit municipal d'aigües.

Tot i que no podem saber en quin moment hi ha la destrucció de la Torre, tenim notícies que després de la Guerra dels Segadors (1640-1652) es reuneix una

medieval dels carreus de pedra que es conserven.

Una cop acabades les Guerres Carlines, l'any 1895, el primer pis de la torre es convertí en presó. A aquest període correspondria el tancament de la volta entre el primer pis i el segon pis, i l'anul·lament de les escales per accedir-hi, així com també el fet que la porta de fusta, ara restaurada, ja es tanca per fora i no des del seu interior.

Durant el segle XX, continua la torre donant servitud al poble, però ja no defensivament. Als anys 30 es fa el dipòsit per abastir d'aigua potable a la població en el segon pis. Aquest fet comporta l'anul·lament de l'espitllera de fuselleria de ponent, i la conversió en porta d'accés al dipòsit de l'espitllera de fuselleria del nord, com es veu a la fotografia més antiga.

El 23 de setembre de 1972 l'Ajuntament comunica al Ministerio de Educación y Ciencia, que "se derrumbó parte de la torre del Moro... y como sea que amenace ruina... si tiene interés histórico ya que de lo contrario se harán los tramites posibles para demolerla".

Això va suposar que l'any 1973 suporta una intervenció que és la

que crea la imatge de parament rugós que ens arriba fins abans d'aquesta última restauració. A més, l'any 1979/1980 s'hi afegeix una enjova o contrafort a la base que acaba de desfigurar la seva geometria.

Així doncs l'any 1973 la torre va ésser repicada i rebaixada en el seu perímetre uns 30-40 cm per fer caure les parts exteriors malmeses del morter i formigó de guix que presentaven perill de despeniment, quedant geomètricament desfigurada i deixant a la vista, com a textura exterior, el material de l'interior del mur sense tenir res a veure

Sobre el sòcol medieval primigeni de pedra arenisca, tres moments de la història de la torre: 1930, amb l'acabat superficial erosionat generat directament pels negatius dels encofrats circulars que conformen el cos superior de morter i formigó de guix i el dipòsit d'aigua al seu interior. Després de 1980 amb el parament repicat rugós i el contrafort inferior. 2016, imatge d'aquesta darrera restauració.

comissió de nobles a la Cort de Madrid, per estudiar quines defenses s'han de conservar i quines s'han d'enderrocar. Però sospitem pels indicis que tenim, que la seva destrucció es produeix en el segle XVIII, tot just després de la Guerra de Successió (1701-1715), quan el rei Felip V, un cop finalitzada la guerra, va manar enderrocar una gran quantitat de fortificacions entre les que segurament s'hi trobaria la d'Ivorra.

De totes maneres, durant les Guerres Carlines (1833-1840; 1846-1849; 1872-1876) és quan hem d'ubicar la reconstrucció de l'actual torre sobre la base

amb l'acabat original de la part carlina de la torre que s'entreveu a la fotografia adjunta.

Després del repicat general de 1973 l'acabat final va ésser amb un esquerdejat de morter de calç i ciment ràpid que va tancar tots els forats i les traces originals de la torre. Aquesta intervenció desfigurava els elements compositius originals derivats del procés constructiu dels modulats de les tapieres o encofrats amb agulles passants de subjecció per conformar de manera progressiva la construcció dels murs circulars de la torre.

Estudis efectuats i treballs d'intervenció

En paral·lel a l'estudi històric, arqueològic i tipològic, s'ha plantejat la intervenció en el coneixement i la investigació dels materials,

així com en l'estudi i la recuperació dels sistemes constructius de tapieres circulars de morter i formigó de guix. També s'ha estudiat la restitució de la geometria troncocònica primigènica, buscant la compatibilitat amb els nous usos i necessitats tot i respectant l'ús del guix amb què estan construïdes les tongades circulars de tàpia de morter i formigó d'aquest material.

En el procés d'obra i en el moment d'eliminar l'esquerdejat executat l'any 1973, que era el que definia i creava la imatge que tots coneixem fins ara, varen aparèixer totes les traces originals derivades del propi procés constructiu:

- Les línies horitzontals dels diferents nivells de les tongades.
- Les juntes verticals de cada modulats o galló d'aquestes tongades.
- Els forats passants en galeria de les agulles de fusta que subjectaven els encofrats circulars de les tapieres.
- Els diferents subnivells de col·locació o abocament del morter i/o formigó de guix que composaven cada tongada.

Aquestes característiques constructives combinades amb les recuperacions dels espais interiors i el seu accés, i de la geometria original troncocònica de la torre, ha estat allò que s'ha volgut posar en valor en el procés d'intervenció. Deixant en tot moment molt clar l'expressió de les diferents èpoques constructives (sòcol medieval, cos principal d'època carlina) que donen aquest gran interès a la torre.

Tornar a utilitzar el material original de morter i formigó de guix en el procés d'intervenció també ha semblat el més adient, encara que la imatge final no sigui la que associem a la paret de pedra del país ni a la rugositat que fins ara mostrava i que va ésser generada l'any 1973.

Amb tot el procés constructiu utilitzat basat en l'ús del morter i el formigó de guix, propi de la zona guixifera d'Ivorra, singularitza i dóna interès a la pròpia torre en-

Espai interior recuperat del primer nivell o antiga presó. Es poden apreciar les textures i traces originals molt similars a les exteriors ara recuperades.

Espai interior del segon nivell on es va situar el dipòsit municipal d'aigua pels volts dels anys 1930 amb les noves escales d'accés a coberta.

cara que no tingui res a veure amb les textures de paret de pedra a què estem més familiaritzats, però creiem que és el tractament que la mateixa peça demanava.

Antoni Martí

FORMACIÓ PROFESSIONAL
APP LICADA A SOLSONA
QUALITAT ISO 9001 - SEGUIMENT INDIVIDUAL -
PLATAFORMA CLICKEDU - FORMACIÓ EN
EMPRESSES - CISCO CERTIFIED - GRUPS REDUÏTS
www.escolaarrels.cat
973480392
info@escolaarrels.cat
ESCOLA ARRELS
CREIXENT AMB TU

40 ANYS DE LA MARXA DE LA LLIBERTAT

Jordi Oliva i Llorens (Sedó).- En el context de la Catalunya postfranquista, bo i seguint la campanya per l'amnistia que havia endegat a la darrera de 1975 el moviment catòlic internacional per la pau, Pax Christi, en reunió de l'Assemblea de Catalunya celebrada a Montserrat aquell mateix desembre, nasqué l'anomenada Marxa de la Llibertat amb el lema "Poble català, posa't a caminar". Enguany, doncs, fa quaranta anys d'un conjunt de marxes, que també reberen el nom de columnes, l'objectiu de les quals era recórrer simbòlicament els Països Catalans, per terres de Catalunya, Catalunya Nord i País Valencià, les Illes i Andorra.

La Marxa, segons els organitzadors, havia de desenvolupar-se de manera NO VIOLENTA "siguin quines siguin les circumstàncies internes o externes", com la millor manera d'expressar el sentir de tot un poble. No era, per tant, un caminar per terres catalanes sinó l'expressió màxima i reivindicativa d'uns anhels de llibertat. Entre els participants i organitzadors s'hi comptaren personalitats com Lluís Maria Xirinacs, que en aquells moments es trobava davant la presó Model fent campanya per l'amnistia dels presos polítics; però també ben significativa va ser l'aportació dels aleshores copresidents de Pax Christi, Àngel Colom i Arcadi Oliveres.

La resposta governativa no es feu esperar, i el 22 de maig el *Ministerio de Gobernación*, sota les ordres del ministre Manuel Fraga Iribarne, va desautoritzar la Marxa. Tot amb tot, des de l'organització es va acordar que es desobeiria la prohibició. A començament de juliol, doncs, arrencaren les columnes des de diferents punts: l'Escala, Oliana, Esterri d'Àneu, la Sènia, Girona, Guardamar (al País Valencià) i dues més des de la Catalunya Nord, concretament de Rià i Arles,

La columna Lluís Companys, que sortí d'Oliana, recorregué l'Alt Urgell, la Cerdanya, Berguedà, Solsonès, Segarra, Urgell i Conca de Barberà, amb final,

com totes les altres al Monestir de Poblet. En el seu recorregut per la Segarra, passà per Torà, el 22 i 23 de juliol, Sant Guim de Freixenet, el 24 i 25, Cervera, el 26 i 27, Guissona, el 28 i 29, i Santa Coloma de Queralt, el 5 i 6 d'octubre. En el seu pas, en pobles com Ivorra o Tarroja també s'organitzaren actes.

Durant els dies que durà la Marxa les pressions i la repressió policial, i de grups d'extrema dreta, foren intenses. Malgrat tot, el 12 de setembre de 1976 la Marxa de la Llibertat arribà a Vimbodí, al Monestir de Poblet, amb més de 300 persones. Aquesta manifestació pacífica i reivindicativa, repressió política inclosa, es

convertí en estímul per a la societat catalana davant un procés de transició política que començava a dibuixar-se.

Ivorra. Marxants i gent del poble ballant (Fons de Documentació de l'Esquerra Independentista a les comarques de Ponent)

Convocatòria: *Secretariat de Pax Christi, el març de 1976*

Objectius: *els punts programàtics de l'Assemblea de Catalunya:*

1.- *La consecució de l'AMNISTIA dels presos i exiliats polítics.*

2.- *L'exercici de les LLIBERTATS democràtiques fonamentals: llibertat de reunió, d'expressió, d'associació –inclosa la sindical-, de manifestació, i dret de vaga, que garanteixin l'accés del poble al poder polític.*

3.- *El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'ESTATUT de 1932, com a expressió concreta d'aquestes llibertats a Catalunya i com a via per arribar al ple exercici del dret a l'autodeterminació.*

4.- *La coordinació de l'acció de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica.*

FIRA DE SANT PONÇ DE PRADES DE LA MOLSOSA

El dia es va aixecar ennuolat i semblava que tenia ganes de deixar-nos xops. Durant el matí es va anar aguantant, amb algun plugim. Aquest fet no va espantar els paradistes i artesans que varen arribar a primera hora a Prades. Així doncs, malgrat el temps, a les 10h del matí va quedar inaugurada la 17a Fira de Sant Ponç de Prades. Abans però, encara n'hi va haver de més valents que varen venir a esmorzar al ja tradicional Esmorzar de Fira a les 9 del matí. Es varen servir al voltant de 60 botifarres amb mongetes i cansalada.

A les 11h del matí, la Diatònica va omplir de música

els carrerons de Prades, aquest any des de l'Associació vàrem voler recuperar aquest tret que havia estat característic de la nostra Fira als seus inicis.

A un quart de dotze, una altra de les grans novetats de la Fira d'enguany: l'exposició "Desembosacant" de Martí Boada, un treball artístic fet amb peces provinents de boscos d'arreu del món i transformats pel Martí en obres que «tapiegen», tal i com ell les defineix. Per a Prades ha estat un privilegi poder comptar amb una exposició que recorre galeries d'art, i no fa més que demostrar que tot i el prestigi internacional del Martí Boada, aquest sempre té present la terra i el territori.

Encara sota el *xirimiri* que anava venint i marxant, a dos quarts de dotze hi va haver la demostració de Bitlles Catalanes, a càrrec de la Colla de la Fusta i el Ferro.

A l'era de Cal Nicolau, on hi fem sempre l'esmorzar

i el dinar de la Fira, hi havia una altra novetat aquest any, la caravana Xisqueta, que va oferir un taller de llana als més menuts. Val la pena indagar en el seu projecte perquè és molt interessant.

A les dotze del migdia, es va celebrar la missa de Sant Ponç on es van poder cantar el goigs.

La pluja va fer acte de presència i el concert/vermut amb el grup «Bandulimenjant», el vàrem celebrar sota cobert i en format acústic. Va ser en aquest moment, que des de l'Associació vàrem decidir suspendre els actes que teníem previstos per la tarda.

A l'arrossada encara hi érem 150 persones, que se'l

van poder menjar a les cases del poble, sota el pont o al cobert de l'era de cal Nicolau.

Amb la Fira, com ja és habitual, va sortir a la llum la 17a edició de la revista La Fornal. Aquest any dedicada als records d'Infantesa a Prades. Hi podem trobar entrevistes a persones que van haver de marxar de Prades de ben petits, el Ramon de cal Garriga, el Cisco de cal Quim i el Jaume i la Montse de Vilansosa Nou; un recull de cançons de bressol, de jocs i entremaliadures de totes les cases del poble. I els més menuts del poble han dibuixat Prades tal i com el veuen ells.

Des de l'Associació Cultural de Prades, volem agrair molt sincerament a tots els visitants, paradistes, artesans, músics, talleristes... que malgrat el mal temps es varen apropar al nostre petit però gran poble.

Associació Cultural de Prades

LA GENT GRAN MÉS GRAN

Lola Brau, amb 97 anys, al jardí de casa seva

Montse Torné. - Em reuneixo, un dissabte al matí, amb dues nonagenàries toraneses: la Teresa Grau de 95 anys, i la Lola Brau de 97. Fem un cafè en un bar amb la intenció de fer petar la xerradeta sobre tot allò que, al llarg dels anys, han viscut i han vist canviar al poble.

Comencem, doncs pel principi: la infància. Ambdues van estudiar a les Monges que era, segons elles, on anava qui s'ho podia permetre. Qui no podia, anava a la Mestra Nacional, situada a l'Ajuntament de Torà. Fins aquí, res ha canviat massa. El que sí que ha canviat és el que s'aprenia: al matí feien llengua, matemàtiques i altres matèries i, a la tarda, els ensenyaven a fer 'sus labores'.

Diuen que els sorprèn que la canalla necessiti joguines tan sofisticades per entretenir-se avui en dia. Quan elles eren petites, la imaginació convertia qualsevol cosa en un joc. S'amagaven dins les cases, saltaven a corda, recollien ossos i hi jugaven... Els diumenges, alguns nens anaven a remullar-se els peus al riu.

M'expliquen que la mortalitat infantil era molt més

Redacció. - La longevitat és un fenomen que, gràcies a Déu, fa que persones amb una edat propera al centenar d'anys, gaudeixin d'una salut i una qualitat de vida acceptables. Malauradament no totes les persones d'edat avançada ho poden dir. A Torà, la nostra col·laboradora, Montse Torné, ha conversat amb la Lola i la Teresa, dues dones nonagenàries que expliquen els seus records, les seves vivències i la seva visió de la realitat actual.

elevada que ara: s'agafaven malalties com ara el tifus i, quan un nen o una nena, o un adolescent moria, dues nenes vestides amb el vestit de la Primera Comunió li portaven una corona de flors.

Recordem l'adolescència. Esmenten tot de tradicions que s'han anat perdent: les caramelles, la processó de Corpus, les majorets, el ball dels diumenges... Recorden amb especial afecte la festa dels barris: al carrer Baix eren els Paperins, al carrer Nou eren els Voliacs i a la plaça del Vall eren els Calderers. La rivalitat entre els barris era latent!

El ritual del festeig també ha canviat radicalment al llarg dels anys: abans, els pares podien privar als fills de sortir amb algú que no els hi agradava i, evidentment, les parelles no podien tocar-se fins a consumir el matrimoni. Avui en dia, però, els pares cada cop hi tenen menys a dir, en l'elecció de parella dels seus

Fem un cafè en un bar amb la intenció de fer petar la xerradeta sobre tot allò que, al llarg dels anys, han viscut i han vist canviar en el poble

fills, i moltes parelles se'n van a viure juntes abans de casar-se (si és que acaben fent-ho).

La manera d'entretenir-se dels adults també ha canviat molt: recorden amb tendresa com la gent treia les cadires al carrer i hi feia petar la xerrada. Alguns

Aspecte que oferia la plaça del Dr. Esteve (plaça de la Creu)

Teresa Grau, amb 95 anys, al saló de casa

fins i tot jugaven a cartes. Avui dia, però, l'accés a les noves tecnologies ha fet que la gent faci més vida a casa. Els sorprèn l'addició del jovent al telèfon mòbil, però diuen que no dubten de la seva utilitat.

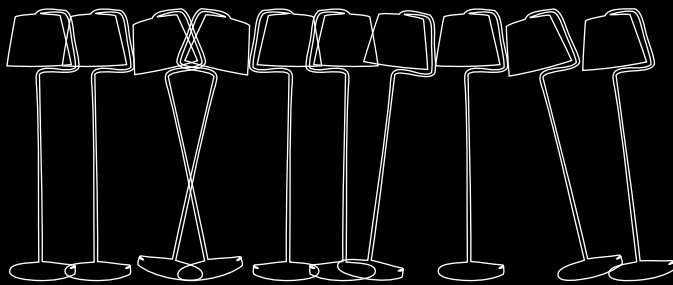
Com a moment especialment feliç, destaquen la Primera Comunió. D'altra banda, ambdues descriuen la Guerra Civil –i els anys de la postguerra– com un període especialment fosc per la misèria i la tensió viscudes. La Teresa recorda sentir des de casa seva a la plaça de l'Església, l'enrenou provinent de la plaça quan volien cremar el temple parroquial. La Lola, per la seva banda, m'explica que ella, juntament amb la seva mare i la resta dels seus germans, van haver-se d'amagar, per separat, en masies durant els tres anys que va durar la guerra.

Pel que fa als canvis físics que ha experimentat el po-

ble destaquen, en general, la construcció d'edificis amb ascensor i la creació del barri dels 'xalets'. M'expliquen que a la plaça de la Creu, per exemple, només hi havia una casa i que la carretera de Solsona era un camp.

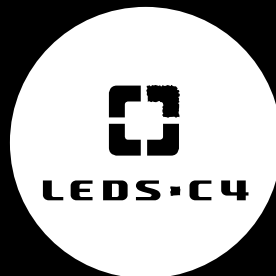
Em fa especial gràcia 'l'assumpte' del telèfon: la centralita estava situada a cal Mascó; després de la guerra la van instal·lar a cal Torelló primer, i després a cal Birrotes. A no ser que estiguessis esperant una trucada a una hora determinada, quan trucaven preguntant per tu algú venia a buscar-te a casa i t'havies de desplaçar fins allà per atendre la trucada.

Ens acabem el cafè, els hi agraeixo que m'hagin traslladat al passat durant una estona i me'n torno a casa preguntant-me què els hi explicaré als meus néts i desitjant superar els noranta anys amb aquesta energia.

www.outletlamparas.com

horari: de 8:30 a 13:30 h. i de 15:00 a 18:45 h.

LEDS-C4

afores, s/n
25750 Torà (Lleida)

el **QUIOSC**
del passeig

Passeig Santa Calamanda, 15
Tel. i Fax 93 868 02 76
08280 CALAF

SERVEI INTEGRAL DE
JARDINERIA
Torà (Lleida)

El jardiner de Torà

658 55 03 76
www.eljardinerdetora.com
eljardinerdetora@hotmail.com

 **Gimnàs
TORÀ**

Us ofereix:

- loga
- Aeròbic
- Manteniment
- Ball de saló

Av. Solsona, 49 - 25750 TORÀ

Tel. 973 473 506
637 714 105

BLAI GABINET DE SERVEIS, SL

PONTS - TEL 973 460 500
TORÀ - TEL. 973 473 155

GESTORIA ASSEGURANCES   **LABORAL-FISCAL COMPTABILITATS**

www.llobregos.info

 **EXCAVACIONS
DUOCASTELLA s.l.**

Castellat - 08263 SANT MATEU DE BAGES (Barcelona)
Tel. 93 743 30 52 - Tel./Fax 973 473 163
www.excavacionsduocastella.com
e-mail: calmarquet@calmarquet.net

MAQUINARIA AGRÍCOLA

Rafael Tristany, el General dels Carlins

ELS TRISTANY D'ARDÈVOL

Avui presentem dos cabdills carlins del Llobregós, Benet i Rafael Tristany, oncle i nebot, que tingueren una important i destacada influència en les guerres carlines del segle XIX. Procedents dels castlans d'Ivorra, la família Tristany d'Ardèvol va arribar a ser una les més poderoses de l'època.

MN. BENET TRISTANY

ARDÈVOL 1794 - SOLSONA 1847

Benet Tristany nasqué a Cal Tristany d'Ardèvol l'any 1794 en el sí d'una família pagesa acabalada. Com passava amb molts dels fills menors de les famílies poderoses de l'època, prengué la carrera eclesiàstica, que el portà a estudiar al seminari de Solsona per, després, exercir de canonge a la col·legiata de Guissona i a la Catedral de Girona; d'aquí que, popularment, se'l conegué com a Mossèn Benet.

Destacà especialment durant la Primera Guerra Carlina, quan la seva partida guerrillera, formada per més de

xen que les seves campanyes per terres controlades pel bàndol liberal, com el Baix Llobregat o l'Empordà, constituïren autèntiques ràtzies vandàliques i que tenien com a únic objectiu assolir les terres dels seus enemics i minar la moral de la població civil.

Un cop conquerida la ciutat de Solsona pels carlins, un fet luctuós marcà la vida de mossèn Benet. El 1837 un dia que anava ufanós amb el cavall pels carrers de Solsona topà en una cantonada amb la mula on cavalcava el bisbe Juan José Tejada, que morí a resultes de la caiguda, deixant la ciutat de Solsona escapçada episcopalment.

La més gran, però, de les seves crueltats fou l'execució de 300 dels 700 presoners que havia pres després de la batalla de la Panadella, el mateix 1837. Més encara, si tenim en compte que en aquells moments hi havia una treva entre els dos bàndols.

Tant era el seu compromís amb la causa del pretendent que ell fou l'únic cabdill carlí que es mantingué en armes després de l'exili de Ramon Cabrera, Lo Tigre del Maestrat, per bé que aviat s'afegí també a l'exili el 1839. De totes maneres, no s'apacà la seva bel·licositat ja que el 1846, novament amb la presa de la ciutat de Solsona, fou ell qui començà la Segona Guerra Carlina o Guerra dels Matiners. Tanmateix, aquesta vegada no fou tan afortunat en les seves

1.500 homes, es féu famosa per l'audàcia de les seves accions, la seva habilitat en les tàctiques de guerra de guerrilles i, sobretot, la brutalitat amb què tractava els seus enemics. La majoria dels historiadors coincidei-

accions i, després de ser derrotat a la batalla de Súria, ferit, s'amagà a Llanera on, per traïció d'un dels seus homes, els seus enemics el delataren i fou afusellat a Solsona el 1847.

Cal Tristany d'Ardèvol, casa pairal dels nostres personatges

**ELECTRICITAT - FONTANERIA
MANTENIMENTS**

Jordi Freixes Torramorell

**Tel. 973 296 128
600 077 349
646 549 249**

Casa Renyés - L'Aguda - 25750 - Torà

j-f-t-renyes@hotmail.com

RAFAEL TRISTANY I PARERA

ARDÈVOL 1814 - LOURDES 1899

Rafael Tristany i Parera, Marquès de Casa Tristany, Comte d'Avinyó i Baró d'Altet, nasqué, també, a cal Tristany d'Ardèvol, el 1814 i, amb tan sols 19 anys, s'incorporà a les files carlistes de la mà del seu oncle Mossèn Benet. Participà en les tres guerres carlines, començant com a soldat ras i, arran de ser ferit al setge de Biosca el 1840, inicià un vertiginós ascens en l'escalafó militar que el portà, al final de la Tercera Guerra Carlina, a ostentar els càrrecs de Capità General de Catalunya i Cap de la Casa Militar de Carles de Borbó i Àustria-Este, el Carles VII dels carlins.

A diferència del seu oncle, Rafael Tristany, recordat encara, almenys a Ardèvol, com el General Tristany, tenia fama de comportar-se sempre de manera noble i cavallerosa tant amb els seus amics com amb els seus enemics, als quals sempre tractava amb correcció un cop havien estat derrotats. D'altra banda, també es diu d'ell que era extremadament garrepa, fins al punt que, quan s'asseia a taula, s'abaixava una mica els pantalons perquè no se li desgastessin per la part dels genolls. Era tanta la garreperia que s'atribuïa als carlins, i al General Tristany en particular, que, encara avui dia, quan un porró no raja gaire es diu que és carlí.

El cementiri d'Ardèvol el dia del trasllat de les restes del General Tristany, el 1913 (Arxiu Serra Vilaró)

Gràcies a Rafael Tristany, el pretendent Carles VII va signar a Olot en 1874 "los antiguos Fueros de Cataluña" ja que Tristany afirmava: "Don Carles sols serà comte de Barcelona quan hage jurat defensar nostres furs".

Derrotats, però, els carlins per l'exèrcit lliberal, el nostre General Tristany s'exilià a França, concretament a Lourdes on passà els seus últims 20 anys ajudant els malalts que hi pelegrinaven. Morí el 1899 i les seves restes mortals foren traslladades el 1913 al cementiri d'Ardèvol (on encara reposen) amb tots els honors i enmig d'una gran multitud on destacava l'absència del nou pretendent carlí Jaume de Borbó, el Jaume III dels carlins.

Pinsos BAGÀ, s.a.

Oficines: Plaça La Creu, s/n
25750 - Torà
Tel. 973 473 011 Fax 973 473 358

Taller SANTI SANAÜJA

Crta. Guissona, s/n
Tel. 973 47 61 31
Mòbil. 636 32 86 16
25753 SANAÜJA (Lleida)

SANTA MARIA DE SANAÜJA

Noves aportacions a la seva història

Els Montcada i el seu cercle com a mecenes?

De l'església parroquial de Santa Maria de Sanaüja, declarada Bé Cultural d'Interès Nacional, encara en queden molts secrets per descobrir. D'entrada, es desconeix la data de construcció de l'edifici gòtic, però pel tipus constructiu, escuts heràldics, així com altres referències, cal situar-la a principis de l'any 1300 possiblement sota el patrocini de Guillem de Montcada i Abarca, bisbe de la Seu entre 1295 i 1308. Guillem, a part de ser membre dels Montcada d'Aitona, era cunyat dels Pinós, dels comtes d'Urgell i parent i amic del rei Jaume II el Just, qui al final de sa vida prendria per esposa a Elisenda de Montcada, cosina de Guillem. Sabem que Guillem abans de bisbe era frare dominic. Els dominics i franciscans foren els propagadors de les

noves idees gòtiques, tant en la construcció com en l'apropament de les esglésies dins la població.

Totes aquestes circumstàncies culminarien en la realització d'una nova església a l'interior de la vila de Sanaüja i suposem que el bisbe buscaria finançadors entre els parents o altres nobles com els Anglesola o els Agulló, les armes dels quals apareixen també representades a l'interior. La població hi aportava mà d'obra mitjançant joves voluntàries o forçades. És molt possible que el pont i la darrera muralla també siguin d'aquest període.

A la capella lateral, entrant a mà esquerra, hi ha el baptisteri (abans capella de Sant Isidre). A la clau de volta, dins d'un escut hexalobulat, hi ha la representació del que possiblement podria ser Jaume II el Just, rei d'Aragó i comte de Barcelona. En les arestes laterals de les voltes de la capella es distingeix l'escut heràldic

Escut amb els característics "pans" o "vessants" identificatius de l'heràldica dels Montcada.

dels Montcada. Al terra hi ha dues tombes amb els mateixos escuts heràldics. Els escuts i la figura reial ens porten a deduir que es tractaria d'una església gòtica de les primerenques a Catalunya, contemporània de les grans esglésies gòtiques de Barcelona com la Catedral, Santa Maria del Mar o Santa Maria del Pi, amb similituds en algunes capelles i claus de volta. El bisbe Guillem de Montcada morí a Guissona el 1308, on es diu que l'enterraren. A Guissona hi ha làpides de bisbes, però cap d'elles no té el blasó dels Montcada com correspondria a la seva posició. Per tant, no podria ser que fos enterrat a Sanaüja en una de les dues tombes de la capella del baptisteri?

L'antiga església parroquial era Santa Maria del Pla

pergamí de l'any 1290 ubicat a la Biblioteca Nacional de Catalunya i que posteriorment, al segle XVII, ho refermarien Narcís Camós i Bonaventura Combelles, fill de Sanaüja i "pàrroco perpetuo de la vila" com ell

Fins llavors, l'església parroquial era Santa Maria del Pla, fora vila, tal com consta en un

Clau de volta del baptisteri

s'autoanomenava. En el pergamí consta que totes les rendes de l'església de Santa Maria del Pla passen a la mensa episcopal; en conseqüència, aquesta es quedava sense recursos si s'havia de fer reformes, mentre que el bisbat sí que en disposava i potser això va afavorir la construcció d'una església nova.

De la primitiva façana d'aquesta nova església en sabem que tenia uns dotze metres d'alçada i estava presidida per dues imatges sobresortints de Sant Pere i Sant Pau, a semblança de Santa Maria del Mar a Barcelona i sota les imatges hi havia un pedrís on podien seure els feligresos. Actualment aquesta façana no és visible, puig que al 1805 se'n va posar una de barroca al davant. Tenia un campanar que sols servia per avisar al campanar del castell per fer els tocs corresponents a oficis, defuncions o altres celebracions.

Lluís Castany

La Toranesa

*Us agraeix la
vostra companyia
Fins avuiat*

Plaça de l'Hostal, 1
Tel. 973 47 30 00 - 25750 Torà

AUTOESCOLA

ROS

Tels. 625 675 150
 973 551 011

---

c/ Fluvià, 34
 25210 - Guissona
 autoescolarosguissona@hotmail.com

FUNERÀRIA DE TORÀ I COMARCA

J. TORNÉ

Servei permanent 24H
973 39 08 62

Representant **JAUME TARRUELLA**, Plaça La Font, 10 Tel. 973 47 34 23
TORÀ

Servei de sales de vetlla, trasllats, incineracions, serveis per a totes les companyies d'assegurances i particulars, etc...

Josep Viladrich I

Pintura i decoració

c/ Occident, 12
TORÀ

973 473 455   676 088 392

RESOL   **SOLSONA**

C/ Sant Nicolau, 4
 Tel. 973.48 04 02
 revelatges@fotoresol.com

- Reportatges professionals FOTO-VIDEO - DVD.
 Demaneu-nos pressupost sense compromís.
- Revelatge de les teves fotografies DIGITALS i analògiques en 1 HORA.
- Tot tipus de serveis fotogràfics i digitals.

FUSTA, ALUMINI I PVC.

Badia

Av. Solsona, 17
 Tel i Fax 973 473 181
 25750 - TORÀ

jbadiamas@arrakis.es

TALLER MECÀNIC   **R. R.**

REPARACIÓ I VENDA DE

- COTXES • MOTOS • BICICLETES
- MOTOSERRES • BOMBES D'AIGUA

Carrer Eras, 19
 ☎ (973) 47 33 27
 25750 TORÀ (Lleida)

Perruqueria Carmen's
 HOME i DONA

Depilacions, solarium...

Plaça del Vall, 8
 Tel. 973 473 106
 TORÀ (Lleida)

Pintura decorativa interior i exterior

Restauració de mobles, portes, persianes, làmpades...

Col·locació de parquet, friso, paper, panells de fusta i panells d'imitació pedra

Josep Me Tasies
 pintura i decoració

973 473 303 - 620 802 193
 C/ Sant Jaume, 2
 25750. Torà (Lleida)

joanjo84@gmail.com

CAMÍ DE L'AIGUA

Ramon Torné Albets. - Tots els pobles tenen el seu encant i dintre seu sempre pot haver-hi racons o espais que destaquen per la seva bellesa, l'originalitat i l'entorn.

Sovint, gràcies a la dedicació personal d'alguns veïns, podem gaudir-ne tots. Aquest és el cas d'un caminet que transcorre paral·lel a la riera del Llanera, que el seu impulsor, Felip Durán, anomena "Camí de l'aigua", encara que hi ha persones que en diuen el camí del Felip. Des de fa tres anys, aquest toranès ha esmerçat moltes hores i esforços en desbrossar i mantenir net un camí d'uns dos-cents metres que mena des d'una mica més amunt del barri de les Casetes fins a la font dels Dolors.

Passejar per aquest camí, ple d'arbres i vegetació, veient i sentint la remor de l'aigua que tenim a dos metres, dóna una veritable sensació de tranquil·litat i fa que t'oblidis de "les cabòries", com diu el Felip, que està orgullós d'ensenyar-lo junt amb un petit viver d'aigua amb peixos que ell mateix va posar-hi i la font dels Dolors, que sempre manté neta. La seva intenció és continuar el camí fins a la font de l'Anglès.

La riera del Llanera, que desguassa al Llobregós, reuneix una sèrie de qualitats que fan que sigui molt interessant: té un bosc de ribera molt dens, molt escàs

al nostre entorn, i actualment s'hi poden veure peixos.

Parlant d'aquest espai, Ramon Balcells Pérez, afirma que "hi ha un gran nombre d'espècies de flora i fauna que només troben les condicions idònies per al seu desenvolupament en aquest punt", i afegeix "el fet de ser visibles i visitables l'entorn i la fauna ajudaran a fer que l'àmbit de la llera de la riera del Llanera, des de Torà fins a les peixeres, puguin tenir un ús més públic" (revista "Segarra" núm. 225, agost 2015).

Creiem que val la pena preservar i difondre la riera del Llanera com un element paisatgístic de primer ordre.

SERVEIS FUNERARIS DE TORÀ, BIOSCA I SANAÛJA

FUNERÀRIA MONTANER DE CALAF

SERVEI PERMANENT 24 HORES

Avda. de la Pau nº 12 CALAF tel. 938698548 - 938698491 - 938680011

REPRESENTANT A TORÀ

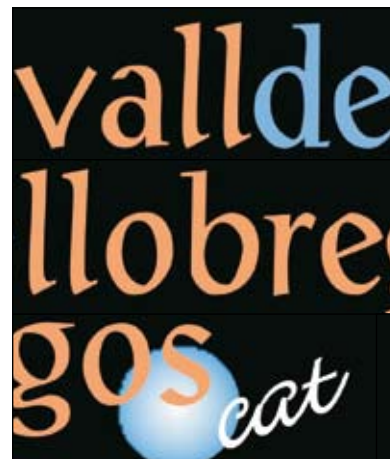
LLUÍS SOLÉ MONTAÑA i TERESA MIRASÓ PASCUET

C/ Sant Gil nº 1, 2on, 4ª edifici Molí. Torà telf 699373274

REPRESENTANT A BIOSCA I SANAÛJA

ANTONI PARRA LÓPEZ

C/ Vilas s/n. Sanaüja tel. 973476078 - 679483950

CAMINADA POPULAR

La 35a caminada, tot un èxit de participació

De la mateixa manera que un bon plat ha de tenir una exquisida combinació d'ingredients curosament triats, que cal cuinar a foc lent i amb molt d'ofici, la caminada, curosament pensada i amb la dedicació plena de molts de nosaltres, es consolida com un referent de les caminades no competitives i familiars on el que importa és gaudir del matí, independentment de quin sigui el nostre objectiu. Uns 450 valents i valentes i uns 40 menors de 10 anys van completar alguna de les tres rutes: la curta, la llarga i la ja batejada com "la mitjana": enguany la caminada permetia fer una caminada de 15 km que va resultar ser l'opció majoritàriament triada pels participants, ni la de 10 km ni la de 20. En la varietat està el gust!

La fórmula de l'èxit és segurament diversa, la suma

de molts factors: el repte de pujar a Sant Donat i veure la seva reduïda però entranyable església o alguna de les altres tres; descobrir nous corriols, camins perduts o creuar rierols; veure la natura, que tan propera tenim, exultant de colors, flors i insectes; passejar i gaudir de Torà en una de les èpoques més boniques de l'any amb el contrast cromàtic entre un cel blau i camps verds de blat i ordi i camps grocs de colza; ensumar con mai timó i romaní; menjar la xocolata a la pedra, la coca, delicioses taronges o un tros de pa amb fuet que en aquell moment sembla menjar dels déus; la simple satisfacció d'un cop a l'any caminar una mica més del compte i jaure a l'herba del parc després d'haver dinat un dels nostres menús del caminador...

DE TORÀ

Per a nosaltres –tots aquells que cedim part del nostre temps lliure per fer que tot això funcioni, que arribem justos de forces a les dates de la caminada–, rebre felicitacions per l'organització, veure famílies senceres caminant, nens petits o persones grans, comprovar el mateix dia que la meteorologia ens respecta o veure-us any rere any fidels a la cita, és motiu de satisfacció i ens carrega les piles per no abandonar el projecte, ans al contrari, fer que la següent caminada sigui millor.

Gràcies caminadors i caminadores, gràcies establiments i institucions que col·laboreu en la mesura de les vostres possibilitats, gràcies bombers, gràcies col·laboradors de la secció del dinar i als de ruta i als de logística i difusió, gràcies a tots. Menció a part i

especial per als Amics de la Torre, uns companys de viatge que hem trobat en el camí de l'estima pel nostre entorn: ens van donar un cop de mà i col·laborem conjuntament en la tasca de donar a conèixer la Torre de Vallferosa. A tots, garantir-vos que la petita recaptació servirà per contribuir a la causa que ens uneix: conservar el patrimoni artístic, cultural i popular de Torà, millorar dia a dia el museu de Cal Gegó, organitzar la cursa del Cós de Sant Gil i mantenir el GR-170, entre d'altres. Recordeu que si teniu ganes d'involucrar-vos sereu benvinguts. Enhorabona a tots, ens veiem a la 36a caminada de Torà!!!

APACT

(Fotos: Pere Guiu i Marta Miramunt)

*Fem les vostres participacions personalitzades i de franc per a la Loteria de Nadal i Reis
Tenim números abonats de tots els acabaments
Us enviem la loteria de qualsevol punt d'Espanya*

LOTERIA "EL MERCAT" DE CALAF
C/ Sant Jaume, 31
08280 CALAF
Tel. 93 869 91 54
loteriaelmercat@hotmail.com

agriplant huguet s.l.
jardiners
Ctra de Força s/n Calaf 08280
Tel. 93 869 91 54 www.agriplanthuguet.cat

OBERT DIUMENGES I FESTIUS!

- Servei integral de jardineria
- Racó del Gourmet
- Moble antic restaurat
- Nutrició animals de companyia
- Tractaments d'aigües
- Flors i plantes
- Decoració esdeveniments

LA IMPORTÀNCIA D'UNA BONA HIGIENE I HIDRATACIÓ DELS PEUS

N'hem de cuidar la higiene i hidratació, ja que la pell té unes funcions principals:

- De protecció.
- De sensibilitat (tacte, pressió, temperatura i dolor).
- Vigilància immunològica davant d'infeccions i elements estranys.
- Termoregulació mitjançant la producció de suor.
- Funció estètica, millor aspecte i un atractiu general.

Si no hi posem una mica més d'atenció, aquestes funcions poden debilitar-se i donar lloc a alguna afecció esmentada

La higiene del peu és essencial per a la prevenció de diverses malalties com fongs, berrugues, infeccions, úlceres...

Hi ha molta gent que tenen els peus a l'oblit, la qual cosa significa que els tenen descuidats i no els hi dediquen el temps suficient en netejar-los.

Molta gent ni tan sols s'ajup per fregar-se als peus a la dutxa tot i que sembla una cosa fàcil, però en realitat és molt habitual oblidar-se'n. D'Igual importància és eixugar-los bé, sobretot entre els dits.

Si no s'arriba bé als peus s'ha de demanar ajuda o també hi ha l'opció de diferents productes en farmàcies i ortopèdies que ens faciliten aquesta acció.

al principi.

La pell és una de les parts de l'organisme més activa i es troba amb constant renovació. I factors com l'edat, ferides, deshidratació, dèficits metabòlics, ferides o exposició a agents físics o químics, entre d'altres molts motius, poden afectar-la.

Per tant, cuideu-vos bé els peus que són la base del cos.

Jordi Leiva Andrade (Graduat en Podologia i Diplomada en Fisioteràpia)
Gisela Rosell Lavaquiol (Graduada en Podologia)
podologiatora@gmail.com

PODOLOGIA

- Esportiva
- Geriàtrica
- Infantil
- Estudis de la marxa
- Durícies / Ulls de poll
- Ungles clavades
- Fongs, berrugues, úlceres
- Silicones

FISIOTERÀPIA

- Tractament de lesions esportives
- Tractaments d'esquena
- Rehabilitacions
- Drenatge limfàtic
- Estiraments i reforç muscular
- Embenats Neuromusculars
- Altres teràpies

PODOLOGIA
TORÀ

Plaça del Vall nº19 1r 1a
TORÀ

630-111-145

ELS HÀBITS PERSONALS

Els hàbits personals són unes pautes, normes i rutines que preparen el nostre fill per adaptar-se a les diferents situacions quotidianes i l'ajuden a adquirir un nivell d'autonomia adequat a la seva edat que li permeti superar imprevistos.

Els hàbits els podem classificar segons el tipus d'autonomia que aporten, però val a dir que tots comparteixen funcions i han d'estar adequats a l'edat de cada nen. Es comencen a treballar a partir dels tres anys en endavant.

Així doncs, podem parlar dels hàbits que fomenten l'autonomia funcional que és la que permet l'aprenentatge i la maduresa psicològica i social, facilita crear actituds de responsabilitat i convivència, permet ampliar l'entorn, organitzar l'espai, potenciar la seguretat, l'autoimatge i l'estima (per exemple: endreçar, utilització d'eines i espais, organització de les activitats...).

Després tenim l'autonomia per al benestar i la salut que afavoreix els aprenentatges saludables bàsics per prevenir malalties, potenciar el benestar i comprendre que el repòs és necessari per a la salut (menjar de tot, respectar les hores del son, higiene personal...).

I finalment l'autonomia per a la socialització que és

la de la maduresa i el respecte en situacions de convivència. Afavoreix la pròpia imatge i l'ús adequat dels objectes i situacions que s'han de compartir (diàleg, presència en espais públics, amics...).

És fonamental que els hàbits s'adaptin als horaris escolars i al ritme quotidià, però tampoc tan rígids que no permetin excepcions (festes, celebracions o canvis sobtats en la rutina).

El nostre exemple, la nostra actuació, la nostra actitud i la nostra coherència seran bàsics.

Per aconseguir automatisme en l'execució dels hàbits cal que els actes siguin seqüencials, ja que a més faciliten l'aprenentatge, són més espontanis i no requereixen esforç. Per exemple, llevar-se, vestir-se i portar la roba bruta al seu lloc.

Per la nostra part, no resoldrem la seva tasca i li farem saber que creiem que ho pot fer i que si no ho farà quedarà sense fer. Respondrem amb estabilitat emocional, coherència i fermesa. Li donarem uns arguments que pugui entendre i que incloguin les conseqüències del que passaria si tots actuéssim igual. I valorarem que no li suposi una càrrega difícil.

Uns bons hàbits faciliten qualsevol aprenentatge.

Montse Miquel Andreu
Num. col 0969

www.uncopdema.cat

www.facebook.com/uncopdemaguissona

10 ANYS COMPROMESOS
AMB L'APRENENTATGE
CLASSES I REPASSOS DURANT JULIOL-AGOST

un cop de mà
Aniversari

ATENCIÓ INDIVIDUALITZADA I PERSONALITZADA:

- TREBALLEM I REFORCEM
- CONTINGUTS DE PRIMÀRIA I ESO
- COMPRESIÓ I EXPRESSIÓ ORAL I ESCRITA
- CLASSES A MIDA PER OCASIONS PUNTUALS
- LECTURA, ORTOGRAFIA I MATEMÀTIQUES

Plaça de la Plana, 2 Baixos · Guissona · Tel. 666 732 422
www.uncopdema.cat
www.facebook.com/uncopdemaguissona

PESSIMISTES MAL INFORMATS... O NO!

Hi ha dos tipus d'independentistes: *l'hiperventilat* i *l'indepessimista*. Els primers són uns eixelebrats i els segons uns derrotistes. Costa de trobar un punt mig d'equilibri entre els indepes i això està alentint el procés cap a la independència.

L'independentista hiperventilat és aquell ciutadà nacionalment apassionat, que cada cop que parla, aconsegueix que un indecís opti per fer-se unionista i sortir corrents com un esperitat. Una part de l'esquerra ha dedicat els desqualificatius més severos a aquest independentista hiperventilat: histèric, exclouent, intolerant... Sovint amb raó: hi ha vehemències i argumentacions que són contraproductives per a la causa a la qual en teoria obeeixen: "Jo potser m'hi apuntaria, a la independència, però amb aquesta tropa... on vols anar?" Ho hem sentit a dir, oi?

En canvi, l'indepessimista es això, un pessimista incorregible. Ell va viure amb gran angoixa el període comprès entre el 28 de setembre i el 9 de gener d'enguany. El mateix dia 10 encara no es creia que s'havia trobat una solució. Entremig, l'indepessimista va treure el pitjor de si mateix i, ja fos dels uns o dels altres, va carregar contra els uns, els altres i els propis perquè, és clar, era evidentíssim per ell que tot plegat faria llufa.

També a primers d'abril, l'indepessimista va estar a punt de tornar a patir un cobriment de cor. Una simple moció de la CUP li va fer revifar tots els fantasmes. Tot plegat, amanit amb proclames d'allò més enardides d'una i altra banda que, és clar, no ajuden gens l'indepessimista, ni a tenir una existència tranquil·la, ni a adoptar una actitud més positiva que atregui l'atenció d'algun indecís. Per molt que Lluís Llach li digui que "som aquí per fer el que vam dir que faríem", l'indepessimista ja pensa en els pressupostos, o en les eleccions espanyoles, o en el 10 de gener de l'any vinent... És evident que cadascuna de les famílies de l'independentisme té dret a marcar les seves prioritats, i de la interacció entre totes elles en va sortint un producte prou sòlid.

Perquè, segurament, l'indepessimista no s'haurà adonat que sobre vot emès, un 57,7% del Parlament es va pronunciar a favor del full de ruta independentista. Una victòria rotundíssima. O que el Govern està posant les bases per la hisenda catalana. O que s'ha adreçat directament a Brussel·les per oferir-se com a territori d'acollida de refugiats. O que Salut preveu garantir l'atenció de tothom als centres de salut. O que JxSí i la CUP ja estan començant a redactar, des del Parlament, les tres lleis clau de la desconexió... En canvi, a l'indepessimista li encanta rabejar-se en debats estèrils, perquè tenen lloc en uns paràmetres autonomistes en què s'hi sent còmode.

Perquè, al final, si un vol ser hipocondríac, té tot el dret del

món a ser-ho. Però la realitat és que el cercle virtuós ja ha començat. Amb major o menor fortuna, però s'ha posat en marxa i, com diu Romeva, els interlocutors internacionals "han entès que el procés és irreversible". Ara qui ha de formular alguna proposta política per frenar-lo mínimament ha de ser el federalisme/unionisme/espanyolisme. I,

per les noves que ens arriben, no sembla pas que se n'estiguin sortint gaire bé. Mentrestant, els 72 diputats de la majoria independentista, aliens al pessimisme, van fent via.

I fins on arribarem? Doncs arribarem on puguem i vulguem. De fet, dues coses estan clares: que Espanya no negociarà una solució al conflicte català, senzillament, per manca d'intel·ligència, i que on deixem el procés els d'aquesta generació, allí es quedarà aturat durant una trentena d'anys. I us explico: si comptem les generacions de trenta en trenta anys, podem veure que se succeeixen de manera que mentre una generació lluita pels seus principis la següent fa la migdiada al gronxador. Així també a les empreses: el fundador la fa créixer, el fill només la manté i el net se la juga al bingo.

Els nostres avis eren revolucionaris que lluitaven per defensar la república i les llibertats i d'aquesta manera van fer enfadar als feixistes d'Espanya que van organitzar la Guerra Civil del 1936.

La següent generació, la dels nostres pares, no els hi va quedar més remei que quedar-se quiets al veure com els acòlits del franquisme, els hi fotien hòsties fins al carnet d'identitat als seus progenitors.

Hem arribat nosaltres i com que, almenys físicament, encara no ens han arribat a les costelles, ens hem sentit prou valents per engegar aquesta revolució moderna que coneixem com a procés cap a la independència.

Un pessimista veu la dificultat
en cada oportunitat
i un optimista veu l'oportunitat
en cada dificultat

És evident que la generació que ve ara, no continuarà la lluita que hem engegat nosaltres, perquè no ha estat concebuda per lluitar. S'ho han trobat tot fet i ja els hi està bé. De manera que la lluita per un país independent, si no l'acabem nosaltres, aquesta no continuarà fins la generació dels nostres nets, que la faran encara que només sigui per portar la contrària als seus pares. Tal com ha estat sempre. Els fills tot ho volen fer diferent.

Per acabar, incidim en la repetició d'eleccions al país veí. 616 és un cap i cua, és la xifra de professionals de la política espanyola que viuen a les esquenes del poble, amb uns ingressos mensuals de cinc a deu vegades superiors al sou d'un votant espanyol. Són 350 al Congrés i 266 al Senat. I es veu que quan fem eleccions, si no els hi agraden els resultats, diuen: "imbècil, torna'm a votar". I amb aquestes, el 26 de juny, jornada en què votarem, el Mariano Rajoy ja portarà 6 mesos d'okupa a la Moncloa. L'altre dia estaven fent un treball de camp consistent en comprovar qui els tenia més grossos dels quatre líders que no s'han sabut entendre. I Rajoy va ser el guanyador: Els tenia com dos melons. De fet, a mi em preocupen poc aquestes eleccions perquè aquesta vegada m'estalviaré de votar. El dia de la votació estic de viatge a Panamà per vigilar els meus interessos. Ja us ho fareu!!!

RECORDEM JOSEP RAMON GUITART, "HOME DE LA SEGARRA, HOME DE ROSTOLL"

Josep Ramon Guitart ens va dir adéu un dia d'abril de l'any 2008. Fou una persona afable, obert a fer amics i generós perquè volia compartir felicitat. Es podia dir que era feliç fent feliç el seu entorn. Li era agradable presentar-se com un "home de rostoll" que va néixer a Palouet, un petit poble de la Segarra, de terres castigades per la sequera i el vent, terres sembrades de blat i d'ordi.

Va néixer l'any 1935, gairebé a l'inici de la guerra civil. De la infantesa en tenia marcats dos records: l'entrada dels "nacionals" al poble i, el més gran de tots, el dia que va conèixer el seu pare per primera vegada. Tenia quatre anys. En la seva infància i joventut, hi ha persones que li van deixar una empremta especial, com Mossèn Vicens, que anava a les masies a fer

el salispàs -que consistia a tirar una cullerada d'aigua amb sal a les portes, perquè d'aquesta manera no entraven les bruixes-, o records de l'escola, amb afecte a les dues mestres, o fets com el de l'any 1950, que es va inaugurar la il·luminació elèctrica. L'any 1957 va anar a fer la mili. Per circumstàncies de la vida la seva família, aquest mateix any, es va traslladar a Tarroja, on varen viure quatre anys.

El Josep, com moltes altres persones, va marxar a Barcelona, on amb molt treball i sacrifici va triomfar en el món de la restauració, un santuari gastronòmic de nom La Manduca, que el va muntar amb el seu germà i els pares. L'any 1965 es va casar i la seva muller, Nati, es va integrar al restaurant.

Dels fogons de La Manduca es feien autèntiques

obres mestres de la cuina senzilla, com el bacallà empedrat amb mongetes i ceba potxada, espatlles de cabrit al forn, pollastre de pagès amb llenegues, les escudelles amb carn d'olla o les lleties estofades... Per les taules del restaurant van passar persones com Antoni Tàpies, Joan Pere Viladecans, el doctor Joan Oró, Josep Benet, Agustí de Semir, Xavier Turull, Xavier Ribalta, Antoni Ros Marbà, Raimon, Paco Ibáñez, Lloïl Bertran, El Tricicle, presidents de Federacions i Clubs del món del futbol, patinatge, motociclisme.....

També cal remarcar dos fets històrics transcorreguts a La Manduca:

-L'Onze de Setembre 1976, després de la primera manifestació a Sant Boi per demanar l'Estatut d'Autonomia per a Catalunya, hi van anar a sopar l'historiador Josep Benet, fill de Cervera; l'advocat Agustí de Semir, Jordi Carbonell i el notari Garcia Trevijano. La Manduca es trobava citada per la policia.

-L'any 1991, en un menjador reservat del restaurant es va pactar que als

Jocs Olímpics del 92 no hi hauria cap atemptat a Barcelona. Aquest fet ha quedat recollit al llibre "Diario privado de la Guerra Basca" del periodista Toni Batista.

Un fet curiós és que la revista *Interviú*, l'any 1977, va llençar una edició especial amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya. Recollia, entre altres, una visita a Josep Tarradellas a la casa de Saint Martin-le Beau. A la imatge, a la taula del jardí, es podia veure unes estovalles de La Manduca. Com hi van poder arribar? Uns periodistes van anar a sopar a La Manduca, entre ells Agustí de Semir i Josep Pallach, llavors secretari del Partit Socialista Reagrupament. Sopant li van comentar al Josep que anirien a veure Tarradellas a l'exili per fer-li la primera entrevista amb motiu de la celebració de l'Onze de Setembre. La seva reacció va ser dir si

TORRA

CEREALS I LLAVOR TORRA, S.L.

C/. Palouet, s/n
25750 TORÀ (Lleida)

Tels. 973 473 433 - 973 473 372
Fax. 973 473 572

Jordi Clavier

Fuster ebenista

Mobles a mida, portes, parquet, sostres,
finestres i revestiment de parets.
Persianes, mosquiteres de tot tipus i reparacions...

Treballs a tota la comarca

649 029 827

Massoteres

info@fusteriaclavier.com
www.fusteriaclavier.com

li podrien fer arribar unes ampolles de vi de la casa Torres. Unes estovalles del restaurant va fer servir per embolicar-les, i vés per on, Tarradellas a l'entrevista, les va posar a la taula del jardí.

Josep Ramon Guitart fou pregoner de la Festa Major de Palouet de l'any 2001. Al pregó va dir: "A la gent de Barcelona, a la gent de La Manduca, sempre he donat a conèixer la meua terra, el meu poble: Palouet, terra de rostoll".

L'any 2008 un dia 5 d'abril, el Josep havia convidat el poble de Palouet a un dinar elaborat per la família. No va poder ser. El 5 d'abril a l'hora del dinar ens va deixar. Posteriorment, la família va complir el desig del Josep Ramon, "home de rostoll".

Toni Gràcia
Palouet - Massoteres

REFLEXIONS D'UN CATALÀ DE SECÀ

Anem avançant pas a pas cap a la nostra independència com a poble lliure i sobirà i de moment tenim un govern català que ens governa, que ja és molt si considerem tots els problemes que hi va haver per trobar un consens. Ara és important que es vagin complint els terminis establerts i que no ens desviem en cap moment ni una engruna del camí que tenim marcat. Això m'omple d'optimisme i estic per tant convençudíssim de que ja queda menys pel gran dia gloriós i desitjat per mi en particular i per tothom que estima de veritat Catalunya. Sí, aquesta vegada la independència la tenim a tocar però ho hem de fer bé sense preses ni corredisses. Cal fer les coses amb seny i amb el màxim rigor que calgui per part de totes les forces que hi estan a favor. Hem de

pensar que si ho fem bé ens en sortirem i em faig meves també les paraules que el President de la Generalitat va dir per Sant Jordi i per tant em reafirmo en pensar que ara sí que estem en disposició d'una vegada per totes de desempallegar-nos del drac opressor que ens oprimeix de fa tant de temps.

Mentrestant no arriba aquest memorable dia, el temps va passant sense aturar-se ni un instant i la primavera, en un esclat de colors i lluminositat, es va obrint amb un pas ferm i agegantat cap a l'estiu deixant endarrere boires, fred i mal temps, i d'aquí quatre dies calor i xafogor que és el que toca per aquestes dates. És el pas tranquil i sense presa d'una estació darrera l'altra tot donant gràcies que al menys aquest any la pluja ha fet acte de presència i ens ha assedegat les eixutes terres de secà d'una manera benèvola. Ara només cal seguir treballant en les nostres feines diàries els que tenim la sort de tenir una feina i els altres que no tenen de moment aquesta fortuna els encomano a seguir lluitant per tal de trobar una feina que els dignifiqui i els ompli el buit que ara han de passar. Amb treball o sense, només ens cal esperar una successió de fets que aniran passant per davant dels nostres ulls i que servirà de totes totes per posar a la nostra Catalunya al lloc on li correspon dins la història universal i mundial.

No defalliu i tothom alerta pel que pugui acabar passant en l'Espanya dels espanyols. Nosaltres els catalans a lo nostre i ja s'ho faran.

Josep Verdés

*En un mur d'una casa antiga de la comarca, centenars de roses han nascut i s'arrelen a la vida des d'aquestes pedres centenàries. Penso en el nostre país, la República Catalana, que encara que ens manquen moltes coses, sabrem sobreviure entre rocs i una "micurrina" de terra i florirem amb tot l'esplendor, com aquestes flors.
La meua pregària per la llibertat!*

Antònia Balagué

EN RECORD DEL XAVIER FONT

El dia 19 d'abril, va morir sobtadament el toranès Xavier Font Garcia a l'edat de 35 anys. La revista Llobregós s'uneix al sentiment dels familiars i amics. Oferim l'escrit que van llegir els seus cosins en l'acte de comiat a l'església de Sant Gil (DEP).

Cosinet Xavier,

Te n'has anat inesperadament i molt durament del nostre costat. Ens has deixat. Has sigut un gran fill, germà, nebot, cosí i amic.

Són molts els records que tenim de tu, enamorat de les teves fures i la teva guitarra que sempre viatjava amb tu i ens la deixaves perquè ens animéssim a tocar alguna cançó. Amenitzaves els dinars familiars amb acords i lletres sovint inventades per tu.

Els campionats de botifarra de la Festa Major ja no seran el mateix sense tu perquè sempre eres allà, jugant amb ton germà o amb algun tiet.

Sempre recordarem la teva afició als escacs, de ben jovenet jugant amb el Torà i aquests últims anys amb el Ponts, un crack.

Quan érem petites ens feies la punyeta a les teves cosines però, així i tot, es notava lo molt que ens estimaves i, més tard, les enredades que ens feies es van convertir en protecció. Eres el nostre cosí gran, el "primo", qui ens acompanyava, cuidava i ajudava.

Per altra banda tenies els cosins/es grans; quantes batalletes viscudes plegats, eres el cosí petit i et feies estimar, per això sempre vas ser especial.

Vas estar amb la iaia fins l'últim moment, la vas cuidar sempre, i a l'hospital la "liaves" només per fer-la riure una mica. Amb ella vas fer honor al teu títol de "*nieto preferido*" que devia ser perquè sempre t'acabaves tot el que et posava al plat dient-li "*estoy tipo, abuela*" perquè no te l'omplís un altre cop...

Gran ambulancier, dedicat a la gent, on no deixaves ningú indiferent... Tothom que havies ajudat durant les seves sortides amb l'ambulància ens deia que eres un

gran professional, una persona atenta i encantadora.

Ens encantava el teu optimisme i el teu bon humor; eres una persona positiva i sempre transmeties bon rotllo, que encomanaves als demés.

Segurament mai vas ser conscient que eres una peça clau a la família. Amb el teu cor gegant ens vas fer costat a tots, sabies entendre tothom i vas ser capaç d'acompanyar-nos, sense jutjar-nos.

No saps el dur que se'ns fa pensar que ja no et sentirem tocar i cantar, no saps el buit que ens queda quan ens imaginem que ja no veurem el teu somriure, i el mal que fa no poder-te gaudir més temps.

Sort en tindrem d'aquests records i molts més, que no són pocs i que ens ajudaran a sentir-te a prop quan et necessitem. Ens deixes la música, que eres tu en essència, i que serà un petit consol per als moments en què ens envaeixi l'enyorança.

T'estimem i no t'oblidarem mai!

Els teus cosins i cosines

FORN · PASTISSERIA · CAFETERIA

Plaça del Pati, 4
25750 TORÀ

telèfon
973 47 30 83

FORN · PASTISSERIA · CAFETERIA

LLIBRERIA ROVIRA

Estanc
Quiosc
Videoclub
Càrregues de mòbil

Papereria
GUARDIA
Objectes de regal

P/Vall, 16 Torà (Lleida)
Tel. i Fax: 973 473 346
llibreriarovira@hotmail.com

“VIURE PER VEURE”

Si en un joc tenim una pilota que està rebotant en una teulada amb un sol vessant, resulta impossible que caigui cap a l'altra banda. Això és el que avui intentaré explicar i que es refereix a una qüestió que sembla totalment inexplicable, i referida a una actuació judicial que darrerament ha acaparat l'atenció del personal per la singularitat de la figura central que ens ocupa. I si bé això sembla que és un tema reservat en exclusiva per als professionals del dret, els altres mortals, llecs en la matèria també podem dir-hi la nostra.

Resulta, doncs, que una figura molt rellevant dins del panorama nostrat està immersa en un judici que, pel que sembla, acabarà en no-res. I aquí pau i després glòria. No sabem com acabarà tot, però el més probable serà que els jutges arribin a la conclusió que la persona encausada era totalment ignorant de la ignorància econòmica en què es desenvolupava la vida familiar i donaran l'assumpte per acabat. Atès que aquest veredicté sigui exculpatori s'arribarà a la conclusió de la força impressionant d'una circulació monetària en moltes direccions, així com les tones d'indignitat que s'acumularan a l'entorn de molts actors d'aquesta representació impròpia d'una societat madura i civilitzada.

I mentre, els beneficiaris d'aquest despropòsit que

escapa a tota lògica i comprensió viuen tan ricament, o sigui, de les nòmines adjudicades per entitats modèliques. Les mateixes entitats que sense contemplacions insten desnonaments i no perdonen la més mínima a aquell pare de família que, prou pena té, ha perdut la feina i ha de “viure”, si se'n pot dir així, sota el pont i exposat a tot tipus de contrarietats.

Perquè després ens vinguin amb la cançoneta de què davant de la justícia tots som iguals. HA,HA,HA!

Albert Brau i Bagà

CONSTRUCCIONS I REFORMES

M. COBERÓ - X. TORNÉ

els paletes del Llobregós

Tel. 620109517 - 690311965

UNA HISTÒRIA RUSSA

Durant un cert temps, des del *crack* del 2010, hem esperat que la crisi amainés i que els vents tornessin a bufar com ens havien dit que solien fer. Amb certa perspectiva, ara molts veiem més clar el que realment ha passat: l'evolució econòmica i social ha descrit gràficament un procés en forma d'"L" girada, en què després d'una caiguda brutal de tots els estàndards, la recuperació és lenta i en alguns àmbits gairebé imperceptible. No cal flagel·lar-se amb més eslògans, però col·lectivament no podem negar una certa amargor per tot allò que s'ha perdut pel camí. En aquest trànsit, en la digestió d'un puré tan amarg, en l'últim Sant Jordi em van regalar un llibre magnífic.

Soviètiques (URSS) tenia grans vies d'aigua. L'home de moda a Occident era Mikjaïl Gorvatxov, l'exsecretari general del Partit Comunista soviètic i president de la URSS. El seu discurs omplia els suplementos dominicals i la seva imatge seduïa a l'estranger. No era per menys, perquè es disposava a iniciar quelcom que EUA i Europa desitjaven i que, des de fora, no havien aconseguit de fer. Cadascú per les seves raons, però tothom amb un alçaprem comú: empènyer el desmembrament del món soviètic i la transició cap a un sistema democràtic capitalista. Estava a punt de començar *El llibre de la selva*, en un moment que de Rússia ja no recordàvem més bèsties que els seus magnífics literats i astronautes.

Aquesta era doncs la fita de Gorvatxov, la d'acabar amb dècades de Guerra Freda, la rendició de la URSS en la cursa armamentística i, com a contrapartida, l'assimilació per part dels ciutadans russos d'un règim de llibertats que s'emmarcava en Occident. A la pràctica, alguns dels personatges d'Aleksievitx ho resumeixen en la fi de l'estraperlo per omplir aparadors buits i aconseguir exclusives llimones per Cap d'Any. La llibertat pels russos dels vuitanta, més que un Congrés de Diputats elegible, era una botiga plena d'embotits. Poder triar i remenar, consumir a mans plenes.

Malgrat que no té res a veure amb la nostra realitat, sí que l'ajuda a entendre des d'una òptica molt quotidiana, per comparació. És amè i entretingut, perquè explica el daltabaix sociopolític rus baixant al supermercat de la cantonada i seguint les converses dels protagonistes, ja sigui davant de la màquina del cafè o des del banc de la plaça. El llibre en qüestió es titula *El fin del Homo sovieticus* i, si en busqueu les credencials, cal dir que està escrit per la periodista i escriptora bielorrussa Svetlana Aleksievitx, guanyadora del Premi Nobel 2015. Alternant diferents personatges reals, a través d'entrevistes de carrer i des de salons decrepits, es fa un retrat de Rússia i de la seva òrbita des del final del període comunista i l'inici del que allà ha estat un autèntic satvatgisme.

Però situem-nos primer a mitjan anys vuitanta. Llavors semblava que la Unió de Repúbliques Socialistes

Amb tot, pocs ciutadans es temien el que vindria. Segons Svetlana Aleksievitx, el país comunista i la propietat estatal va passar de la nit al dia a mans de quatre espavilats, en un desvergonyat procés de privatització i pillatge massiu. Així van néixer els oligarques, molts d'ells exalts dirigents comunistes, que un dimecres havien estripat el carnet del Partit fent grans escarafalls quan la moda era renegar del passat i, l'endemà dijous, ja eren plenament demòcrates. Amb totes les distàncies temporals i teatrals preventives, la sensació d'estafa que els va quedar als russos devia ser una mica la que podem tenir actualment molts de nosaltres. Amb una gran diferència gens menyspreable: aquí podem votar cada quatre mesos.

Roger Besora
roger.besora@gmail.com

EL CONVIDAT

No sé si recordeu “El convidat”, un programa emès a TV3 i presentat per l’Albert Om. Durant 5 temporades, el periodista va visitar, durant un cap de setmana, la casa de diferents personatges compartint-hi reflexions, anècdotes i confessions. Un programa, a parer meu, molt ben realitzat que ens deixava conèixer la part més íntima dels entrevistats i ens permetia fer-nos-en un retrat més complet.

No patiu, no us heu equivocat de secció. Continuaré parlant de fisioteràpia i d’altres temes que s’hi relacionen i deixaré la crítica televisiva per a d’altres plomes més preparades. Aquesta introducció ve a tomb perquè en aquest Llobregós m’agradaria explicar-vos una part important de la meva feina com a fisioterapeuta.

Com molts altres col·legues, compagino diverses feines com a fisioterapeuta. Això, que podria semblar força carregós davant la comoditat de treballar en un lloc fix, em permet actuar en diversos escenaris i proporcionar-me experiències que, d’una altra manera, no podria viure. I un d’aquests escenaris és la fisioteràpia domiciliària.

Per això us parlava del programa “El convidat” perquè jo, sovint, també em sento com un convidat quan arribo a casa d’un pacient (i la seva família) per compartir una petita part del nostre temps.

M’agrada la sensació d’arribar a una casa nova i no saber què ni qui hi trobaré. No us amagaré que de tant en tant em toca viure situacions molt poc enriquidores, però en moltes altres situacions, a banda de la satisfacció de veure com el pacient evoluciona favorablement, me n’emporto autèntiques lliçons vitals d’una generació que ha vist com al llarg de la seva vida els canvis s’han anat succeint d’una manera accelerada.

Sovint em trobo persones grans (podríem establir la mitjana d’edat en uns 80 anys) que s’han convertit

en grans persones; amb unes trajectòries vitals que ajuden a mirar amb un altre prisma els nostres petits problemes que en ocasions ens semblen més greus del que realment són.

El dia que els dono l’alta són generosos amb les mostres d’agraïment per la feina feta. El que no saben és que qui marxa més agraït sóc jo, per tot el que he pogut aprendre de la seva experiència.

Albert Alegre Baiget

fisioterapeuta

Consulta i serveis a domicili

Visites concertades

Av. Solsona, 8, altell 6

Torà

Tel. 616 52 66 33

EXCAVACIONS GERMANS

CASES

Oficines i magatzem: Polígon l' Aguda II, nau 8
25750 TORÀ (LLEIDA)
Tel / Fax: 973.47.36.16 / 629.28.55.18
e-mail: germanscases@excavacases.es

EXCAVACIONS - TRANSPORTS - CONTENIDORS - MATXUQUEIG

Plaça Major - Claret de Torà
telf. 973296008

Restaurant "Can Solé Xic"
Turisme rural "Cal Miramunt"
calmiramunt.claret@viladetora.net

**Construccions
Sant Gil, S.C.C.L.**

c/ Montsec, 21 - 25750 TORÀ
Tel. 973 473 547 consangil@telefonica.net

Agent
col·laborador

Plaça de la Creu, 3
25750 - Torà
Tel. 973 473 317
Fax 973 473 644
info@cofisco.es

WWW.
valldellobregos.cat

Presentació
Situació
Municipis
Racons d'interès
Les masies
Rutes

La natura
La prehistòria
La frontera
L'art medieval
El barroc
L'arquitectura
popular
Paisatges
Festes i tradicions
Serveis

Llobregós
Informació

Abans de posar en dubte el bon gust de la teva parella, fixa't amb qui s'ha casat.

Proverbi
egipci

Telèfons d'interès

BIOSCA

AJUNTAMENT	973 473 241
CONSULTORI MÈDIC	973 473 528
ESCOLA	973 473 505
PARRÒQUIA	973 473 082

CALONGE

AJUNTAMENT	938 680 409
PARRÒQUIA	938 698 416

CASTELLFOLLIT

AJUNTAMENT	938 693 031
ESCOLA	938 693 011
PARRÒQUIA	973 473 082

IVORRA

AJUNTAMENT	973 524 036
LOCAL SOCIAL	973 524 100
PARRÒQUIA	973 473 082

MASSOTERES

AJUNTAMENT	973 551 426
CONSULTORI MÈDIC	973 551 226
PARRÒQUIA	973 473 082
TEL. PÚBLIC	973 550 439

LA MOLSOVA

AJUNTAMENT	973 296 090
PRADES TEL. PÚBLIC	973 473 037
PARRÒQUIA	973 473 010

PINÓS - ARDÈVOL

AJUNTAMENT	973 473 292
CENTRE CULTURAL	678 691 539
ESCOLA	973 473 463
PARRÒQUIA	973 473 010

SANAÛJA

AJUNTAMENT	973 476 008
CONSULTORI MÈDIC	973 476 066
ESCOLA	973 476 136
FARMÀCIA	973 476 109
GRALLERS-DIABLES	973 476 163
PARRÒQUIA	973 476 079

TORÀ

AJUNTAMENT	973 473 028
BOMBERS	973 473 380
	973 473 496
CONSULTORI	973 473 333
ESCOLA	973 473 204
FARMÀCIA	973 473 220
PARRÒQUIA	973 473 082

VICFRED

AJUNTAMENT	973 550 586
PARRÒQUIA	973 473 082

Direcció Barcelona

	Horaris		Preu anada	Anar/ Tornar
	sortida	arribada		
ANDORRA	5:50	15:50	28,25	50,85
SANAÛJA	7:44	17:51	16,75	30,20
BIOSCA	7:51	17:58	15,90	28,70
TORÀ	7:56	18:02	15,20	27,45
CASTELLFOLLIT	8:02	18:08	14,70	26,50
CALAF	8:14	18:20	13,15	23,70
BARCELONA	9:45	20:00		

* Preus fins a Barcelona (Nord)

Direcció Andorra

	Horaris		Preu anada	Anar/ Tornar
	sortida	arribada		
BARCELONA	7:30	15:50		
CALAF	9:01	16:31	13,15	23,70
CASTELLFOLLIT	9:13	16:43	14,70	26,50
TORÀ	9:19	16:49	15,20	27,45
BIOSCA	9:24	16:54	15,90	28,70
SANAÛJA	9:31	17:01	16,50	29,90
ANDORRA	11:40	19:15	28,25	50,85

* Preus des de Barcelona (Nord)

Direcció Manresa

Dimarts - Dijous - Dissabte

	Horaris		Preu anada	Anar/ Tornar
	sortida	arribada		
TORÀ A MANRESA	07:59	09:00	6,95	12,55
MANRESA A TORÀ	12:30	13:31	6,95	12,55

Direcció Lleida

Dilluns - Dijous - Divendres

	Horaris		Preu anada	Anar/ Tornar
	sortida	arribada		
BIOSCA A LLEIDA	07:06	08:35	11,50	23,00
LLEIDA A BIOSCA	13:00	14:29	11,50	23,00

LLIBRES

RECOMANATS... por Dani Vidal

Pau Riba
“La revolució que ara toca”
Editorial Pòrtic (2016)
144 pàgines

Pau Riba i Romeva (Palma, 1948) és un artista polifacètic, reconegut principalment per la seva carrera musical com a cantant, que va començar a finals dels anys seixanta. El seu disc *Dioptria* (1969) va ser distingit com a millor disc català del segle XX per la

revista musical *Enderrock*. Considerat un dels referents de la contracultura al nostre país, “l’últim hippie de Catalunya”, Pau Riba també ha publicat diversos llibres.

El 2016 acaba de publicar ‘La revolució que ara toca’, un llibre de converses amb el periodista Francesc Miralles en què reflexiona sobre els temes d’actualitat que més ens afecten.

A través de diferents trobades, Francesc Miralles va entrevistant Pau Riba sobre els

temes que conformaran el llibre, un a cada un dels tretze capítols. D’aquesta manera, Riba ofereix la seva particular opinió i anàlisi sobre l’evolució humana lligada a les màquines, l’administració de les drogues, el valor relatiu dels diners, els mètodes d’aprenentatge i ensenyament, l’estudi de la filosofia, la feina i el dret a la vagància...

Al llarg d’aquestes reflexions introdueix conceptes nous encunyats per ell mateix, com el cibernò, fusió de tecnologia i biologia, que és cap on estem mutant l’espècie humana segons Pau Riba.

En definitiva, es tracta d’un llibre d’anàlisi de la realitat que ens envolta des d’un punt de vista, diríem, no acadèmic. Riba dona les seves opinions personals d’àmbits que coneix més del que aparentment us pugui semblar abans de llegir el llibre. Us sorprendrà la seva lucidesa, l’originalitat dels seus punts de vista i els seus vastos coneixements d’una gran varietat de temes: ciència, tecnologia, llenguatge, filosofia, economia, música...

roba de casa

modes

albert

Rita Brau i Rius

Tel. 973 47 31 01 - TORÀ

**TALLER AGRÍCOLA
NOGUEROLA**

Ctra. de Torà, s/n
Ardèvol de Pinós

Telèfon:
973 47 35 84

LA CUINA DEL LLOBREGÓS

Núria Santaulària Bacardit

Rosa Vila. - La Núria va néixer a la casa Moragas d'Ardèvol l'any 1952. Era la petita de la casa, va anar a estudiar a Manresa, però va tornar cap al Solsonès quan es va casar amb el Josep M. del Casalot. Allà van viure uns anys, fins que es van traslladar a la casa on viu actualment, cal Peremiquel dels Quadrells.

Té dues filles, la Nuri i la Meritxell; i ara, una néta que és l'alegria de tots.

Em diu que el que ha après de cuinar i la majoria de receptes que fa són apreses de la seva mare Maria, una gran cuinera; però el plat que avui ens presenta li va explicar una peixatera d'Alcanar.

És una dona senzilla, treballadora, participa i col·labora en totes les activitats que es fan a la Molsosa (calçotades, carnaval, musical, festes, curset de ball, manualitats, gimnàstica...). En les estones lliures li agrada agafar el ganxet i fer alguna cosa per a la família. També li agrada molt viatjar. Cada dia va a caminar una estona amb algunes veïnes, tot fent petar la xerrada.

Avui la Núria ens ofereix un plat per a "xupar-se" els dits. Aquí teniu la seva recepta.

CALAMARSETS ENCEBOLLATS

Ingredients

1 kg de calamars petits
5 cebes
oli de oliva verge
1 got de vi blanc
sal i pebre

Preparació

Netegem els calamars ben nets. Fiquem l'oli a la cassola, i quan l'oli està ben calent hi fem els calamarsets, fins que es beguin tot l'aigua que porten; el foc ha d'estar fort.

Reservem els calamars en un plat, i en la mateixa cassola hi fem la ceba tallada a juliana. La deixem "potxar" a foc

lent fins que la ceba sigui transparent. A continuació hi fem els calamars que teníem reservats, la copa de vi i rectificuem de sal i pebre. Tapem la cassola i ho deixem a foc lent 40 minuts.

El plat ja està llest per servir, i espero que us agradi; jo us puc assegurar que és boníssim. Bon profit!!!

LES PERRUQUERIES

Quan abans d'anar a dormir poses el despertador un quart d'hora abans de l'habitual, és perquè necessites temps per pentinar-te els cabells, que ja els tens tan descontrolats que semblen el Puyol tornant d'un concert Heavy. És en aquest precís moment, que mirant-te al mirall reflexiones, i et dius a tu mateix: demà aniré a la perruqueria.

Sí amics, les perruqueries són llocs on renten caps, tallen cabells i parlen xafarderies. T'ho expliquen tot amb pèls i senyals. Sobretot amb pèls. Anar a una perruqueria és com veure el programa "Sálvame" però enlloc de sentir els crits de la Mila Ximénez sents un assecador, que no sé quin soroll és pitjor.

Només entrar a la perruqueria observes que està ple de miralls. T'hi pots veure la cara, el clatell, el perfil dret, el perfil esquerre, el perfil del Facebook... Que tu et preguntes "Estic al laberint de miralls de Port Aventura o què?"

Després, hi ha una altra cosa que et crida l'atenció i són aquells assecadors gegants en forma de casc, i que normalment, són ocupats per senyores mentre llegeixen el *Lecturas*. No fa massa, li vaig preguntar a una senyora d'aquestes: "Li queda molt per sortir d'aquí dins?" i em diu "No

nen, jo crec que a les 5 de la tarda ja hauré acabat". Miro el rellotge i dic: "Així li queden 10 minuts" i em contesta: "Vull dir a les 5 de la tarda de demà, eh!".

Les dones s'hi passen hores i hores, podríem dir que hi són de forma permanent. Quan una dona et diu "Me'n vaig a fer la permanent", vol dir que no l'esperis despertar, surt de festa amb els amics i dorm la mona tranquil que encara no haurà tornat.

Lo bo és quan et criden i et conviden a seure en aquella cadira articulada i et posen com una mena de capa ridícula a sobre. És llavors quan et mires al mirall i fas la següent reflexió: La societat evoluciona, hem trobat la cura de moltes malalties, ens podem comunicar amb gent que està a l'altra punta del món a temps real, hem inventat els preservatius amb gustos de fruita.... Algú em pot dir perquè ens continuen posant aquesta capa? No hi ha una altra manera menys ridícula de què no ens caiguin els pèls a sobre? Que per cert, no serveix per res. Quan has acabat tens el cos ple dels teus propis

pèls: a dins a les orelles, al melic, a l'anus... Moltes vegades, he sortit de la perruqueria i lo primer que he fet és anar a la gasolinera del BonÀrea a passar-me l'aspirador de cotxes per tot el meu cos. Fora conyes, depèn de quines zones te li passis, dóna gustet i tot...

El moment més complicat que et pots trobar a una perruqueria és quan has d'explicar com vols el tallat de cabells. Pot ser més difícil que explicar-li al Sergio Ramos com es fan els fills. L'altre dia vaig sentir una conversa entre una perruquera i un client. La perruquera li diu "La ratlla com la vols?" i ell "No, no em drogo jo, gràcies".

És que hi ha mil tipus de tallats. El que vol tot el cap

rapat al número 1, el que vol els laterals al 2, el clatell al 3 i el serrell al 5,5... Enlloc de cabells sembla que portis els tipus d'interès dels crèdits bancaris. El president Puigdemont ho té ben fàcil a l'hora d'explicar com vol el seu pentinat perquè sempre diu "Ho vull com l'Anna Gabriel de la CUP". I punt.

És que ser perruquer comporta tenir moltes responsabilitats. L'altre dia a Barcelona, un *hipster* va matar a un perruquer perquè sense voler li va tallar malament la barba.

Sí, sí. El *hipster* es va donar a la fuga i ara els mossos estant pentinant la zona en busca de noves pistes. Ja ho veureu, li caurà el pèl quan el trobin.

Lo que més ràbia em fa quan surto d'una perruqueria és que la gent et para pel carrer, et mira i et diu: "T'has tallat els cabells, has anat a la pelu, no?" i tu els hi contestes irònicament "No! He anat al dentista i m'ha fotut el pèl per haver pagat mil euros per un empastament!".

En canvi, a les dones els hi encanta això de què els hi preguntin si han anat a la perruqueria. El que no els hi agrada és que quan surten de la perruqueria es posi a ploure. En un dia de pluja, jo he vist dones pel carrer amb bosses del Caprabo al cap. Quan ho veus et fas la següent reflexió: la societat avança, hem trobat la cura de moltes malalties, ens podem comunicar amb gent que està a l'altra punta del món a temps real, hem inventat els preservatius amb gustos de fruita....

SUDOKU

	9		1		8			
6			8	4		9		3
		8						2
	4					8	2	1
8	5		7	2				9
2			9				7	
	6					2		7
3				5				
		7	2		6	3		

SOLUCIONS: pàgina 54

El SUDOKU consta de 81 caselles distribuïdes en 9 fileres i 9 columnes dividides en àrees de 3x3. Cal omplir les cel·les buides amb els números de l'1 al 9, sense repetir-ne cap a cap filera, ni a cap columna, ni a cap quadrat de 3x3.

REFRANYS DE CASA I DE DONES

Una dona fa la casa i una dona la desfà.

Ni amb la porta tancada, ni darrere la paret, no diguis el teu secret.

A Madrid un Rei, a Catalunya un President, al cel un Déu i a la casa una dona.

Qui deixa la casa és com un pardal que abandona el niu.

Els amics s'escullen, els parents no.

En una casa, d'una dona n'hi ha poc i de dues n'hi ha massa.

És bo l'hostal si l'hostalera val.

Mestressa matinera, mestressa feinerera.

Qui de casa fuig a casa torna.

A casa d'en Margall, més mana la gallina que no el gall.

Ni casa que hi hagi cunyades ni campanar sense campanes.

La casa ben complida, al migdia menja olla i, al vespre, amanida.

Tres coses arreglen la casa: guanyar, guardar i no gastar.

ENDEVINALLA

Verd em van criar al camp,
de negre vaig fer l'ofici,
i ara em vesteixen de blanc
per enviar-me al suplici.

ACUDITS

Va una noia al consultori de Torà i li diu al metge:

- Doctor Martínez, vinc perquè estic molt espantada, sap? Quan el meu marit i jo fem "cosetes", de vegades em ve una calor molt intensa i, d'altres, un fred que sembla que m'he de morir.

- Y, cada cuándo lo hacen ustedes?

- Dues vegades l'any: una a l'estiu i l'altra a l'hivern.

****

Arriba un home corrents a un bar.

- Cambrera, si's plau, el bany?

- Al fons a l'esquerra, i faci el favor de tirar la cadena!

Se'n va l'home de pressa, i torna al cap de cinc minuts.

- Cambrera, li he de dir una cosa: la cadena ja l'he tirat però, la medalla de la Verge de Montserrat no, perquè és un record de la meva mare.

****

- El meu cotxe és una experiència religiosa.

- Per què?

- Perquè cada matí reso perquè s'engegui.

FUTBOL SALA

El Castellfollit de Riubregós FS, a Primera Catalana

Pol Jordà. - Bon dia i/o bona tarda lectors del Llobregós. Primer de tot, gràcies per perdre 5 minuts del vostre temps en llegir aquests quatre pensaments... Doncs bé, al tancament d'aquesta edició, quan ja només queda un sol partit de lliga contra el Bellpuig, vull comunicar-vos a tots i totes que hem assolit l'ascens a PRIMERA CATALANA!!!

Enhorabona a tots els que han fet possible fer realitat aquest somni, un somni que a principis de temporada semblava un impossible, però a cada jornada que passava vam veure que era possible... I tan possible que fins i tot el Castellfollit de Riubregós es va situar

interessos de l'equip), **Santi Regí** (baluard importantíssim en defensa, sobretot quan els equips grans pressionaven), **Valentí Regí** (velocitat, pressió i entrega sempre al servei de l'equip), **Xavi 'Zet' Closa** (lluïta i constància i un dels pilars de l'equip), **Joan Guixé** (suís, com la navalla multiusos... de tanca i d'ala sempre ha rendit a un bon nivell), **Marc 'Setet' Miquel** (gran temporada a nivell defensiu, un corcò en defensa que ens ha regalat grans gols), **Lluís Torreguitart** (un valor en alça amb gran tècnica del *dribling*, si tot va bé el Club té el futur assegurat), **Héctor Muñoz** (la garra i nervi de l'equip, quan les coses es posaven malament), **Jordi 'Garvi' Galán** (depredador, mai dóna pilota per perduda, lluitador, intens, goleador i assistent), **Joaquim Requena i Pol Jordà** (els tècnics que han fet possible aquesta realitat... el seu lema: sortir i gaudir), **David Requena** (sempre fiable en la seva feina com a delegat).

El porter penja les botes

I no... no us penseu que m'he oblidat del **Coco**, el nostre porter: Coco, de tot cor, moltes gràcies per aquestes 9 temporades al Castellfollit de Riubregós FS. Han estat 9 temporades on hem compartit vestuari, vivències, alegries, empenyades per no fer bé els coses, viatges llargs

en el primer lloc de la classificació! Però com va dir aquell poeta del romanticisme francès Alfred de Muset: *"El realment important no és arribar al cim; sinó saber mantenir-s'hi"*.

I així podríem resumir el que ha estat aquesta 12a temporada del Castellfollit, una primera volta impressionant obtenint molts bons resultats, però després per diversos factors (lesions, sancions, calendari... *por qué? por qué?* –com diria Mourinho–)... Encara que semblava consol de tontos, l'important és que hem aconseguit l'ascens a una nova categoria!!! I és que fent memòria, l'equip en els darrers 9 anys de competició ha aconseguit 3 ascensos.

Certament potser amb un altre equip això no hagués estat possible, però tenim la sort de comptar amb uns jugadors extraordinaris com **Pau Vendrell** ('el capitano', sempre amb el cap fred i cor calent per defensar els

per terres de Ponent i al final, el que ens ha quedat ha estat una bona amistat.

Em sincero: jo no el coneixia, el Coco, abans que fixés per l'equip. Me'l van presentar en un entrenament previ d'un torneig d'estiu. Jo era el 2n tanca de l'equip, i en més d'un entrenament l'havia acabat escalfant abans dels partits. Però he de confessar-vos que després d'aquestes temporades he de dir que és un honor haver jugat amb ell, haver-li fet d'entrenador però sobretot estic orgullós d'haver-lo conegut. Sempre era el primer en arribar als entrenaments.

Coco, saps que sense tu això no serà el mateix... Gràcies per tot, i esperem que Bellpuig sigui la penúltima parada, perquè quin millor premi per aquests 9 anys que guanyar la Copa Catalunya? Moltes Gràcies, Coco!!!

1, 2, 3, Castellfollit!!!

CURSA DE MUNTANYA

La Cursa Alta Segarra de Sanaüja compleix 10 anys

Maria Garganté.- Sanaüja va tornar a viure a mitjans d'abril l'esdeveniment esportiu més important de l'any: la Cursa Alta Segarra, que aquest any arribava a la seva desena edició. Com ve succeint des dels darrers anys, a part del recorregut tradicional de 24 km, hi havia la possibilitat de fer la cursa de 12 km i també una opció per als més petits, la denominada "Petita AS".

En aquesta edició, Sergi Rodríguez va ser el guanyador absolut de la cursa de 24 km i Gerard Cabestany el

de la de 12 km. Les dones guanyadores en una i altra cursa foren Sílvia Puigarnau i Lola Brusau, respectivament. Així mateix, la participació d'atletes locals ha estat molt elevada i repartida per les diferents modalitats de la cursa.

Els magnífics paratges per on transcorre la prova tenen com a punts de referència especial els castells, donat que els participants en el recorregut llarg arriben a passar per quatre antics castells –Sanaüja, Ribelles,

Lloberola i Sallent–, dels que havien conformat aquesta densa xarxa fronterera a l'Edat Mitjana que era la Vall del Llobregós.

Es tracta d'una cursa on el component local hi és sempre molt present; no en va aquesta va néixer a partir de la iniciativa de corredors sanaüjencs, ben co-

neixedors de les possibilitats i de la bellesa de l'entorn. Així doncs, malgrat la seva organització sempre estigui recolzada pel Centre Excursionista Guissonenc i el Centre Excursionista de la Segarra, sempre ha implicat a la població sanaüjenca, propiciant la col·laboració de diferents professionals i artesans locals.

LLOGUER DE CAIACS I BARQUES

☎ 620 903 002

clubnauticsegreialb.com

a 15min

de Ponts

(Lleida)

Ponts direcció C-1412b sortida km. 5,7 Perimetral - Port de Pomanyons a 8km

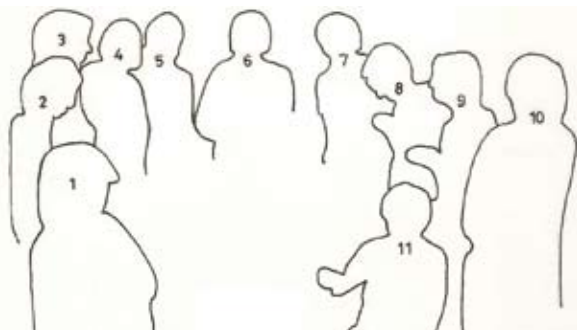
UNA FOTO PER RECORDAR...

Cosidor a Sanaüja

Maria Garganté. - La fotografia, que podem situar a la dècada de 1930 i presumiblement anterior a la Guerra Civil, mostra el que podia ser una tarda de costura al taller de la modista Irena Noguera, situat al carrer Escots. A part de la funció de modistes i sastres als pobles, on la gent no anava a comprar la roba fora –o bé ho feia molt ocasionalment–, adquirir una bona habilitat en la costura per a les noies era una pràctica primordial, que ja s'ensenyava des de la infància, ocupant una part important de la seva

educació. També era molt important en la vida d'una noia jove fer-se l'aixovar, sovint molt abans d'estar promeses i tot. A la imatge es veu una nina gairebé en primer terme. "Vestir nines" era una manera d'adquirir aquesta pràctica que seria tan important en la futura vida com a esposes i mares de les noies de l'època. També cal assenyalar que els cosidors esdevenien també punts de trobada i de sociabilitat femenina, equivalent al que podien ser els cafès o altres espais més típicament "masculins".

- 1.- Salvador de cal Xamet
- 2.- (no indentificada)
- 3.- Dolors Rius de cal Mílio
- 4.- Dolors de cal Pixarech
- 5.- Francisqueta Simona
- 6.- Irena de cal Masanés
- 7.- Cinta de cal Masanés
- 8.- Roser de cal Tardà
- 9.- Rita de cal Farines
- 10.- Francisca Castellà
- 11.- Divina Farré

VENDA
INSTAL·LACIÓ
REPARACIÓ
MANTENIMENT

TELECOMUNICACIONS
IMATGE I SO
INFORMÀTICA
TELEFONIA
COMPONENTS
ACCESSORIS

ELECTRONICA MCA

MAGÍ COSCOLLOLA ANDREU

C/. del Vall, 6 Tel./Fax 973 473 350 25750 TORÀ
e-mail: mca@viladetora.net

Solucions pàg. 49

Endevinalla

El cigarret

Sudoku

5	9	2	6	1	3	7	8	4
6	7	1	8	4	2	9	5	3
4	3	8	5	7	9	1	6	2
7	4	9	3	6	5	8	2	1
8	5	6	7	2	1	4	3	9
2	1	3	9	8	4	5	7	6
9	6	5	4	3	8	2	1	7
3	2	4	1	5	7	6	9	8
1	8	7	2	9	6	3	4	5

JOLONCH MATILLAS, C.B.

CENTRE COMERCIAL

C/ Eres, 14
25750 Torà (Lleida)
Telf. 973473217

C D T

Clínica Dental Torà

Dra. SILVIA ZURITA RODRÍGUEZ
Dr. CHRISTIAN TAYEDA LEMA
Professor de la Universitat de Barcelona

Plaça de la Creu, 13
Tel. 973 47 35 27
25750 TORÀ

GIMNÀS NOVA FORMA

*Preus d'estiu
per a estudiants!*

Noves Activitats:

Cross Fit
Body Combat
Acupuntura
loga

C/ Notari Josep Faus, 5 Tel. 627970213 GUISSONA

Des de 1928 al seu servei.

VILAMŪ

El teu Marmolista i Magatzem de confiança.

MAGATZEM:

CERÀMICA, GRES I PARQUETS - SANITARI I AIXETAM
MAMPARES - MOBILIARI CUINA I BANYS
ELECTRODOMÈSTICS - OBRA I MATERIALS - PLADUR
FERRETERIA I MAQUINÀRIA - ESTUFES I LLARS DE FOC
PELLET I BRIQUETES - JARDINERIA I COMPLEMENTS
PINTURES I DERIVATS - ZONA OUTLET I MOLT MÉS...

FÀBRICA:

GRANITS I MARBRES - PEDRA I ARTIFICIAL
ART FUNERARI

HORARI

DILLUNS A DIVENDRES: 8:30 A 13:00 - 15:00 A 20:00
DISSABTES: 9:00 A 13:00

CTRA. ANDORRA, 14 - 25750 - TORÀ - LLEIDA

973 473 061

Hostal Jaumet

Més de 100 anys fent cuina casolana

Fundat el 1890

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel. 973 473 077
Fax 973 473 081
25750 - TORÀ (Lleida)
www.hostaljaumet.com
info@hostaljaumet.com

- REPARACIÓ GENERAL
- GRUA PERMANENT
- TAXI

Taller

TORANÈS
d'A. FERRER

COMPRA I VENDA DE VEHICLES NOUS I D'OCASIÓ

Ctra. Andorra S/N Tels.: 973 473 080 - 607 559 909
25750 TORÀ (Lleida)

50^è
aniversari
1964 - 2014

"Maolí"

www.casamagi.com

Botiga i venda online

Ara, Casa "Maolí"
entra a casa teva

Casa "Maolí" posa al vostre servei la nova **botiga online**,
un **espai on podeu comprar els nostres productes**
elaborats de manera tradicional i amb la qualitat de sempre.

Botiga Plaça de la Creu, 7, 25750 Torà Tel. 973 473 051
email antigacasamagi@gmail.com www.casamagi.com

Llobregós
informatiu

Una publicació de l'Associació
del Patrimoni Artístic
i Cultural de Torà

